

VERSLAG

OVER HET

Bestuur en den Toestand DER ZAKEN

VAN DE

STAD TURNHOUT

door het College van Burgemeester en Schepenen
aan den Gemeente-Raad
in zijne zitting van 7 October 1907 voorgedragen.

TURNHOUT

BOEKDRUKKERIJ JOSEPH SPLICHAL.

Mijne Heeren,

Het artikel 70 der Gemeentewet nakomende, hebben wij de eer UEd. hierbij verslag te doen over het Bestuur en den toestand onzer stadszaken in het afgehoopen dienstjaar 1906-1907.

TITEL I

Staat der Bevolking

In 1906 is onze bevolking nog merkkelijk aangegroeid, tot dusverre, dat op 31 December wij 22768 inwoners telden.

Zij bestond uit 11165 mannen en 11603 vrouwen.

Burgerlijke Stand

GEBOORTEN, STERFGÉVALLEN, HUWELIJKEN,
ECHTSCHIEDINGEN,
ERKENNING EN WETTIGING VAN KINDEREN

De jaarlijksche officieele statistiek over den gang der bevolking en de beweging van den burgerlijken stand, bevat de volgende opgaven :

Volgens opgaaf zijn er gestorven in 1906 tengevolge van :

	MANNELIJKE	VROUWELIJKE
Aangeboren zwakheid	22	16
Typhuskoorts	1	3
Mazelen	3	1
Kinkhoest	4	1
Tuberculose der longen	22	12
Andere tuberculose	0	1
Kanker en andere kwaadaardige gezwellen	4	8
Eenvoudige ontsteking der hersenvliezen	7	2
Congestie, bloedstoringen en hersenverweking	12	10
Organische hartziekten	15	24
Sleepende ontsteking der luchtpijptakken	0	5
Luchtpijpontsteking, longontsteking	21	17
Longontsteking	9	16
Darmonsteking, buikloop	42	31
Cirrhosis van de lever	1	1
Acute nephritis en kwaal van Bright	1	4
Kraamvrouwenkoorts	0	3
Andere kraambedsongesteldheden	0	2
Ouderdom	10	10
Andere oorzaken	35	28
Ongeval	8	2
Doodslag	1	0
Zelfmoord	1	1
Schielijke dood en onbekende	2	1
	<u>221</u>	<u>199</u>
	420	

HUWELIJKEN

Het getal huwelijken was 184.

OUDERDOM DER GEHUWDEN.

	MANNELIJKE	VROUWELIJKE
Beneden de 18 jaren	0	4
Van 18 tot beneden 21 jaren	31	51
» 21 » 25 »	82	76
» 25 » 30 »	43	34
» 30 » 35 »	17	7
» 35 » 50 »	8	11
» 50 ten minste	3	1
	<u>184</u>	<u>184</u>
Totaal	368	

ERKENDE EN GEWETTIGDE KINDEREN

	MANNELIJKE	VROUWELIJKE
Erkend na het opmaken der geboorteakte	1	1
Erkend en gewettigd in de huwelijksakte	13	14
	29	

VERANDERING VAN WONING

De personen die van 1 Januari tot en met 31 December 1906 onze stad of haren buitenkring kwamen bewonen, worden onderverdeeld als volgt :

Van andere gemeenten van het rijk :	302 mannen	388 vrouwen
Van buiten 's lands :		
Uit Holland	26 »	32 »
Uit Duitschland	1 »	1 »
Uit Frankrijk	1 »	1 »
	<u>419</u>	<u>422</u>
	841	

Zijn van hier vertrokken :

Naar andere gemeenten van het rijk :	453	mannen,	397	vrouwen
» » koninkrijken en landen :				
» Duitschland	1	»	1	»
» Holland	22	»	17	»
» Frankrijk	1	»	0	»
» Noord-Amerika	1	»	0	»
	478		415	
	893			

Zoodat er 59 mannen meerder zijn vertrokken dan komen wonen en 7 vrouwen meerder zijn komen wonen dan vertrokken.

REGISTERS DER BEVOLKING

Deze worden met de meeste zorg gehouden.

Niet min dan 667 ouderdomspensioenen werden door onze bemiddeling in den loop der maand Juli uitbetaald.

Bovendien zijn er voor 1907 nog 114 vragen gedaan, die tot heden hangende zijn gebleven.

INBURGERING

Slechts drie verklaringen van inburgering werden in onze bureelen ontvangen, waarvan eene gedaan door een minderjarige, onder bemachtiging van zijn vader, overeenkomstig het artikel 1 der wet van 16 Juli 1889, en twee navolgens artikel 9 van het burgerlijk wetboek.

REGISTERS VAN DEN BURGERLIJKEN STAND

Er werden door bemiddeling der Sociëteit St Jan Francis Regis 64 uittreksels geleverd tot het wettigen van onechte verbintenissen.

Nogmaals werden 191 uittreksels van geboorteakten gevraagd door het Bestuur der Algemeene Spaar- en Lijfrentkas, terwijl aan de verschillende Lijfrentmaatschappijen nog 132 ekstrakten zijn afgeleverd (1).

TITEL II

Gemeente-Bestuur

Gemeenteraad.

Sedert ons laatste verslag gaf de heer J. B. Wouters zijn ontslag als gemeenteraadslid uit gezondheidsredenen. Er zijn dan drie zetels onbezet, waarin zal worden voorzien bij de naaste gemeentekiezing die op 20 October aanstaande zal plaats hebben tot vernieuwing der kleinste helft des Raads (1^e reeks).

Zijn tot de aftreding geroepen :

(1) Sedert 1 September 1906 tot 31 Augustus 1907 werden 45 bewijzen gevraagd voor verzekerde kinderen, overleden beneden den ouderdom van zeven jaren.

VOOR DEN BINNENKRING :

De heeren Bauweraerts Fr., Dufour F., Glenisson Ed., overleden ; Hendrickx H. ; Starckx P., Van der Veken-Cremers J. B.

VOOR DEN BUITENKRING :

De heeren Dierckx Walt. en Goelen Adr.
Bovendien zal er nog moeten worden voorzien in de openstaande zetels van hoogergenoemden heer Wouters en van den heer Amsens G., overleden, beiden der 2^e reeks.

College van Burgemeester en Schepenen.

In zitting des Gemeenteraads van 1 October 1906 is in vervanging van den heer G. Amsens, tot schepen benoemd de heer H. Hendrickx, oudste Raadslid in functie. Na de eedaflegging had de aanstelling in zelfde zitting plaats.

Bij de verdeling zijner werkzaamheden werd de heer F. Dufour belast met de Financiën, en de heer H. Hendrickx met het Onderwijs.

Personeel en inrichting der Bureelen.

Deswegens is geene verandering aan te stippen. De heer Karel Cos, klerk der bevolking, werd vereerd met het burgerlijk eereteken, medalie van 1^e klas, voor vijf-en-twintig jaren dienst.

Gemeente-ontvangst.

Wij hebben tot meerdere verzekering der openbare waarden tegen inbraak en brand, doelmatige werken doen uitvoeren in de gemeentekas.

Kiezerslijsten.

De kiezerslijsten voor 1908-1909, op 31 Augustus voorloopig gesloten, geven den volgende uitslag :

KIEZERS	met 1 stem	met 2 stemmen	met 3 stemmen	met 4 stemmen
Voor den Senaat 3629	2635	521	473	
Voor de Provincie 3629	2635	521	473	
Voor de Kamer 4357	3302	544	511	
Voor de Gemeente 3403	2576	303	232	292

Gezwoornen.

De herziene lijst der bevoegden om deel te maken der Gezwoornen bevat dit jaar 72 namen.

Kiezingen.

Zie hiervoor de rubriek « Gemeenteraad. »

Bestuurzaken, Stadsschriften, Archieven.

Zonder verandering.

Gemeentegoederen.

ROERENDE EN ONROERENDE

Daar de aangeknoopte onderhandelingen met de Bestendige Deputatie, nopens verkoop van het Kasteelgebouw, niet tot het gewenschte doel geraakten, hebben wij ons gericht tot den Provincialen Raad, die in zijnen jongsten zittijd de zaak heeft besproken, en opdracht heeft gedaan aan de Bestendige Deputatie zich deswegens te verstaan met de Stad.

Het huis ter Groote Markt, verleden jaar aangekocht, dient thans voorloopig tot Bureel van Weldadigheid, terwijl er ook de stedelijke Muziekschool tijdelijk is gevestigd.

Het schoolgebouw met onderwijzerswoning te Severdonck, eveneens het wachtershuis bij het uitspreidingsveld zijn behoorlijk hersteld geworden.

Gemeentereglementen

Deze zijn dezelfde gebleven.

TITEL III

Gemeente=inkomsten

Ontleding der gemeente-rekening van 1906 en waardeering der voorloopige begrooting van 1908.

GEWONE EN BUITENGEWONE ONTVANGSTEN

A. GEWONE

Erfelijke inkomsten.

	Rekening	Begrooting
Huurprijzen van stadseigendommen	2072.00	5000.—
Grasverpachting op het gemeentekerkhof	30.—	30.—
Verkoop van hout, strooisel en schadden	00.—	—.—

Gemachtigde heffingen, schattingen en belastingen.

	Rekening	Begrooting
7 bijvoegelijke centiemen op de belastingen:	5919.63	5800.—
7 opcentiemen voor 15 jaren	7133.65	7200.—
4 opcentiemen voor 10 jaren	4076.37	4100.—
5 opcentiemen voor 10 jaren	5095.44	5200.—
6 opcentiemen voor 52 jaren	5073.96	5000.—
15 opcentiemen voor 10 jaren	15286.40	15500.—
3 opcentiemen voor den dienst der wegenis	3057.29	3100.—
Schoolgelden in de lagere en aangenomene scholen	346.50	400.—
Schoolgelden in de gemeente-bewaarschool	30.00	50.—
Belasting op paarden en ossen	4968.—	5000.—
Id. op rijtuigen, op veeren of riemen	3900.—	3900.—
Kohier van prestatien tot onderhoud der buurtwegenis	3965.50	4000.—

	Rekening.	Begrooting
Belasting op het bebouwd kadastraal inkomen, lusthuizen en nijverheidsgebouwen 10 o/o	37749.20	38400.—
Bijkomende belasting id. id., 5 o/o	18874.60	19200.—
Belasting op draaiorgels, tenten, danszalen, enz.	6116.15	6000.—
Keurrechten op het slachtvleesch	3247.70	3300.—
Opbrengst van het ontsmettingstoestel	228.—	200.—
Vergunningen van grond voor begraafplaatsen op het gemeente-kerkhof.	3633.34	2000.—
5 opcentiemen gedurende 66 jaren	5095.47	5100.—
Staangelden in de overdekte hal der Botermarkt.	1300.00	1300.—
Gevelgeld	30953.50	31200.—
3 o/o bebouwd kadastraal inkomen	11324.76	11500.—
Staangelden ter markt	2712.—	2500.—
Stoomkrachten	2844.—	2800.—
Balcons	1092.—	1100.—
10 opcentiemen op grondlasten en personeel	8456.62	8200.—

Andere gewone ontvangsten :

	Rekening	Begrooting
Aandeel in het gemeentefonds (wet 18 Juli 1860)	109452.44	111.000.—
Id. id. (wet van 19 Augustus 1889)	20887.—	20887.—
Toelaag-Staat voor stads-teekenschool	2333.—	2333.—
Id. Provincie id.	1200.—	1200.—
Toelaag-Provincie voor de stads-muziekschool	1300.—	1300.—
Id. Staat id.	1300.—	1300.—
Toelaag Staat voor het lager onderwijs	28152.50	29000.—
Id. Provincie —	3530.—	3500.—
Id. Staat voor den dienst der bewaarscholen.	2900.—	3550.—
Toelaag-Staat voor de huishoudingsklas bij stadsmeisjesschool 1/3	338.—	338.—
Toelaag-Provincie voor de gemeentelijke huishoudingsklas	211.25	211.25
Eerste dividend van den buurtspoorweg Antwerpen-Hoogstraeten-Turnhout	6370.—	6370.—

	Rekening.	Begrooting
Tweede dividend id. id.	2242.40	2000.—
Dividend van het vermeerderd kapitaal op zelfde lijn	1610.—	1610.—
2e Dividend id. id.	566.76	500.—
Dividend buurtsp. Turnhout-Arendonck	4582.40	4445.—
Div. buurtsp. Turnhout-Moll-Westerloo.	4226.72	4488.—
Id. id. Eynthout-Sichem	192.12	204.—
Id. id. Turnhout-Hoogstraeten	2277.43	2579.50
Id. id. Turnhout-Gheel (vaart)	741.67	1435.—
Id. id. Turnhout-Poppel (grens)	736.06	770.—
Opbrengst der akten van den burgerstand	155.95	125.—
Id. pissijnen en privaten	30.—	—
Militaire logementen, enz.	00.—	1000.—
Wedergaaf door de boordeigenaars voor ambtshalve ruiming der rivieren en waterlooopen	330.76	150.—
Verschillende ontvangsten, interesten der spaarkas, enz.	4601.38	2000.—
Opbrengst der waterleiding	6594.61	3000.—
Opbrengst der belasting op de stoepen	14500.13	14300.—

B. BUITENGEWONE ONTVANGSTEN.

	Rekening.	Begrooting.
Goed slot der vorige rekening (1905) ^{B. 188492.82} _{G. 28579.49}	217072.31	—
Overschot der vorige dienstjaren op de begroting (Buitengewone en gewone diensten).	—	58780.22
Provinciale toelaag voor de nationale feesten in 1905	1000.—	—
Aandeel van derden in de ambtshalve ruiming der Galgebeek in 1904	203.—	—
Overschot der rekening van de Burgerwacht 1904	97.10	—
Tijdelijke leening bij de Burgerlijke Godshuizen	50000.—	—
Storting Jansen; 2 1/2 o/o op den aannemingsprijs der rioolwerken westkwartier	—	2210.45
Verkoop van den buurtweg nr 195	—	1325.10

GEWONE EN BUITENGEWONE UITGAVEN.

	Rekening.	Begrooting.										
1. Kapittel. Huishoudelijk plaatselijk bestuur	32835.67	34020.00										
2. » Publieke veiligheid en gezondheidsgesteltenis	52291.29	54173.20										
3. » Gemeentewerken	34978.55	30400.—										
4. » Handel en scheepvaart	—	—										
5. » Kazerneering, logement en transporten	—	1000.—										
6. » Openbare Weldadigheid	<table border="0"> <tr> <td>Godshuizen</td> <td>28944.61</td> <td rowspan="4">74295.20</td> <td rowspan="4">76782.38</td> </tr> <tr> <td>Armen</td> <td>34670.—</td> </tr> <tr> <td>Gem. fonds</td> <td>8004.27</td> </tr> <tr> <td>Onderhoud der bedelaars</td> <td>2676.32</td> </tr> </table>	Godshuizen	28944.61	74295.20	76782.38	Armen	34670.—	Gem. fonds	8004.27	Onderhoud der bedelaars	2676.32	
Godshuizen	28944.61	74295.20	76782.38									
Armen	34670.—											
Gem. fonds	8004.27											
Onderhoud der bedelaars	2676.32											
7. » Eeredienst	6300.—	6300.—										
8. » Openbaar onderwijs	85177.26	92633.23										
9. » Schoone kunsten	11146.34	12000.—										
10. » Gevestigde schuld	98979.40	101231.59										
11. » Regelingen	1216.34	1500.—										
12. » Herhalingen	330.55	—										
13. » Buitengewone uitgaven	7750.42	4100.00										
14. » Verschillende uitgaven	3590.15	4175.—										
15. » Nieuwe werken en bijzondere uitgaven	147130.13	48199.11										
Totaal fr.	556021.30	466514.51										

UITKOMST DER BEGROOTING VAN 1908
door het Collegie voorgedragen.

Ontvangsten	fr. 493232.20
Uitgaven	» 466514.51
Overschot.	fr. 26717.69

Leeningen.

Deswegens hebben wij eene zekere nalatigheid

bestatigd van den kant der aandeelbezitters, vermits voordurend uitgelotte titels en intrestcoupons niet worden aangeboden.

Uit dien hoofde moeten wij voor 1908 eene som van 1560 fr. in de begrooting voorzien.

Finantieele gesteltenis.

Het blijkt volgens de nedergelegde stadsrekening over 1906 dat de gewone middelen toereikend zijn om de uitgaven van zelfden aard te bestrijden.

Deze laten zelfs eene som van fr. 11906,21 beschikbaar. Zulks spruit hoofdzakelijk voort uit den voortdurende aangroei van ons aandeel in het fonds der afgeschafte octrooirechten, hetwelk in 1906 steeg tot 109452.44 fr.

In hetzelfde jaar gaf één opcentiem op de drij grondslagen der rechtstreeksche belastingen :

Voor de Grondlasten	fr. 468.53
Voor het Personeel	» 377.12
Voor het Patentrecht	» 173.43

Het geheele bedrag der ontvangene opcentiemen op 's Rijks belastingen was 59194.83 fr.

Comptabiliteit.

BEGROOTING 1907

De stedelijke begrooting voor 1907, in Raadzitting van 20 December 1906 voor de eerste maal vast-

gesteld volgens het nieuw stelsel der provinciale Overheid, werd door de Beständige Deputatie des Provincieraads goedgekeurd zooals zij werd voorgedragen, te weten :

De buitengewone ontvangsten en uitgaven in evenwicht op fr. 45788.78

De gewone ontvangsten op . . . fr. 427907.83

De gewone uitgaven op . . . » 423153.24

Batig slot fr. 4754.59

De algemeene ontvangsten, ter som van fr. 473696.61

De id. uitgaven id. » 468942.02

Het algemeen batig slot fr. 4754.59

REKENING OVER 1906

Dezelfde regels van comptabiliteit zijn toegepast op de thans tot onderzoek nedergelegde rekening over het dienstjaar 1906, die bedraagt:

In buitengewone ontvangsten . . fr. 239792.92

In » uitgaven . . . » 147130.13

Met een overschot van fr. 92662.79

In gewone ontvangsten . . . fr. 444524.15

In » uitgaven . . . » 408891.17

Met een batig slot van fr. 35632.98

Pensioenkas der toegevoegden.

Volgens opname van den staat dezer onderstands-

kas op 31 December 1906, bezat deze een kapitaal van 30605.69 fr.

De dienst bedroeg :

In ontvangsten fr. 2472.56

In uitgaven » 2073.—

Goed slot fr. 399.56

Tengevolge van den uitgedrukten wensch de afzonderlijke pensioenkas der toegevoegden te zien hervormen bij aansluiting aan de lijfrentkas onder waarborg van den Staat, hebben wij eene voorafgaande beschouwing aan het bevoegd Bestuur verzocht.

Echter, daar de zaak meervoudig is, en de verdeling van het beschikbaar kapitaal volgens algemeenen regel werd voorgedragen, zijn hiertoe bijkomende overwegingen en studiën vereischt, die het vraagstuk doen vertragen.

TITEL IV

LIEFDADIGE GESTICHTEN

Bureel van Weldadigheid

In het personeel is geene verandering gekomen.

Geneeskundige dienst

Na eene proefneming van zes maanden tot herinrichting van dezen weldadigheidsdienst, is men teruggekomen op het oude stelsel, hetwelk blijft behouden.

Roerende en onroerende goederen

Deze zijn dezelfde gebleven.

Giften en legaten

Het Bureel ontving eene gift zonder last van 4000 franken, door den heer notaris Alf. Boone gestort in naam der erfgenamen van wijle Mej. Julia Van Hal, te Antwerpen overleden.

Aankoopingen, verkooping, mangelingen

Geene.

Afleg en aanleg van kapitalen

Er werden in 1906 vier titels der stadsleening 1899 uitgelot, met het kapitaal derwelke en andere

beschikbare gelden vijf nieuwe titels der zelfde leening werden aangekocht.

Comptabiliteit

REKENING 1906.

Zij houdt in :	
Ontvangsten	fr. 63998,47
Uitgaven	» 55179,88
	<hr/>
Overschot	fr. 8818,59

BEGROOTING 1907.

Zij bedraagt in :	
Ontvangsten	fr. 58539,56
Uitgaven	» 55501,19
	<hr/>
Overschot	fr. 3038,37

Onderstanden, uitdeelingen.

De bijzonderste uitgaven van het Bureel bestonden :

In geld	fr. 7,667,24
In brood	» 11,228,72
In kleederen, lijnwaad, linnen, beddegood.	» 1,199,95
Aan geneesmiddelen	» 4,247,00
Aan jaarwedden der genees-, heel- en vroedmeesters.	» 3,500,00
Aan mondkosten	» 14,350,00
Aan huishuren.	» 2,000,00

Het hulpgeld uit de stadskas bedroeg andermaal 34670 franken.

Betwistbare zaken.

Geene.

Godshuizen.

De heer G. Van Pelt, aftredend lid, zag zijn mandaat hernieuwen voor vijf jaren, terwijl hem het voorzitterschap voor zelfden termijn herhaaldelijk werd opgedragen.

Bij koninklijk besluit van 12 April 1907 is het burgerlijk eere-teeken van 1^e klas verleend aan den heer Flor. Van Hal, sedert meer dan vijf en twintig jaren lid van het Bestuur der Godshuizen.

Roerende en onroerende goederen.

Tusschen meerdere verkooping van grond, dienen bijzonder te worden vermeld, eene eerste van 1 hectaar 23 aren 13 centiaren voor 31978.50 fr. aan de « Compagnie générale du Gaz » tot uitbreiding van het gazgesticht, en eene tweede van 71 aren 05 centiaren voor 14920.50 fr. aan de Nationale Maatschappij der Buurtspoorwegen, tot vergrooten der Tramstatie.

Giften en legaten.

Geene.

Aankoopingen, verkooping, mangelingen

Wij hebben deswegens niets merkwaardigs te vermelden.

Afleg en aanleg van kapitalen

Bij koninklijk besluit van 7 Juni 1907 werd aan het Bestuur der Godshuizen machtiging verleend :

1^e Om herstellingswerken uit te voeren aan de gaanpaden van het Begijnhof ; en

2^e Om ter bestrijding dier uitgaaf, tot bedrag van een nominaal kapitaal van 9000 franken, de inschrijving te vervreemden op het Grootboek der Belgische Staatsschuld 3 t. h. n° 115751 ter naamwaarde van 413600 franken.

Het Bestuur ontving ook tot uitvoering dier werken eene gift van 1000 franken, geschonken door Mej. Octavie Van Genechten, Overste van het Begijnhof.

Comptabiliteit.

De begrotingen voor 1907 houden in :

	Ontvangsten.	Uitgaven.	Overschot
Gasthuis	fr. 105,600,04	fr. 97,985,45	fr. 7614,59
Godshuis	» 47,253,29	» 47,170,71	» 82,58
Begijnhof	» 58,432,31	» 58,353,97	» 78,34

De rekeningen over 1906 sluiten in :

	Ontvangsten.	Uitgaven.	Overschot.
Gasthuis	fr. 41,682,55	fr. 27,884,14	fr. 13,798,41
Godshuis	» 35,321,62	» 33,345,53	» 1,976,09
Begijnhof	» 27,002,91	» 16,898,34	» 10,104,57

De arbeidsdag voor 1907 werd gesteld op fr. 1.88, vormende den prijs voor de toepassing van artikel 8 der wet van 27 November 1891 op den openbaren bijstand.

De prijs per dag onderhoud in Gods- en Gasthuizen in 1907 bleef bepaald op 1.73 fr.

Betwistbare zaken.

Geene.

Begijnhof. — Fondatie en Infirmierij.

Vijf Begijnen vonden onderkomen in de stichting of zoogezegde Fondatie ; van den anderen kant voorzagen het ziekenhuis of Infirmierij in den onderhoud van zes oude, gebrekkelijke of zieke begijnen.

Het werk der stoepen, natuurlijk gevolg der riool- en waterleidingswerken, heeft aan het Begijnhof een gansch ander uitzicht gegeven.

St-Elisabeth's Gasthuis

Twee en twintig zusters blijven voortdurend met den dienst der ziekenverpleging gelast.

Werden verpleegd :

Lastens de stad	291	personen.
Lastens andere gemeenten	3	»
Lastens den Staat	1	»
Voor hunne penningen	82	»

Samen : 377 personen.

St-Petrus Godshuis

Het gemiddeld getal bestedingen, medebegrepen de gehuwde personen, klom tot 123 inwoners. Er blijven steeds 10 zusters in het gesticht gebezigd.

De toelaag der stad voor den onderhoud der bestedingen bedroeg 9244.61 frank.

Op 21 October 1906 overleed in het gesticht de eeuweling Anna Maria Van Aken, nopens dewelke wij in vorig verslag gewaagden.

Hare begrafenis geschiedde op stadskosten, en op haar graf is een herinneringskruis geplaatst.

Zinneloozen, blinden en doofstommen.

Zonder verandering.

Bedelaarswerkhuisen

In 1906 zijn gemiddeld 31 bedelaars in de Landbouwkolonie te Merxplas opgenomen.

Tot hunnen onderhoud betaalde de stad 2676.32 frank.

Te Wortel waren gemiddeld 4 werkeloozen geplaatst; tot welker onderhoud 653.84 fr. is uitbetaald.

Weldadigheidsscholen.

Het gemiddeld getal der onderhouden jongelingen te Namen, Moll, Ruysselede en Gent beliep tot 8 personen.

Tot hunnen onderhoud betaalden wij voor ons aandeel 1671.12 fr.

TITEL V.
EEREDIENST.

Geestelijkheid.

Bij overlijden van den Pastoor der Parochie van het H. Hart, is in deszelfs vervanging genoemd de weleerweerde heer Ger. Dierckx, onderpastoor der Rijke Claren te Brussel.

Op 8 October 1906 had zijne plechtige inhaling en aanstelling plaats onder eene geestdriftige be-
tooging.

Arken werden opgetimmerd, jaarschriften, festoen, wimpels en vlaggen uitgehangen, en een feeststoet, gevormd door de maatschappijen en de schooljeugd, geleidde den gevierden herder ter kerke.

Op den drempel derzelve werd ZEd. verwelkomd door den heer Burgemeester, omringd van het Schepencollegie en den Gemeenteraad.

Kerkfabrieken.

Deswegens hebben wij geene verandering aan te stippen.

Rekeningen — 1906.

a. ST-PETRUS-KERK.

Ontvangsten	fr.	17921,63
Uitgaven	»	16552,28
		<u> </u>
	Overschot fr.	1369,35

b. O.-L.-VROUW TE SEVERDONCK.

Ontvangsten	fr.	685,62
Uitgaven	»	657,01
		<u> </u>
	Overschot fr.	28,61

c. H. HART VAN JESUS.

Ontvangsten	fr.	67963,17
Uitgaven	»	67900,26
		<u> </u>
	Overschot fr.	62,91

Begrootingen — 1907.

a. ST. PETRUS-KERK.

Ontvangsten	fr.	17861,04
Uitgaven	»	17810,—
		<u> </u>
	Overschot fr.	51,04

b. O.-L.-VROUW TE SEVERDONCK.

Ontvangsten	fr.	701,72
Uitgaven	»	672,40
		<u> </u>
	Overschot fr.	29,32

c. H. HART VAN JESUS.

Ontvangsten	fr.	114,718,70
Uitgaven	»	114,561,99
		<u> </u>
	Overschot fr.	156,71

Roerende en onroerende goederen.

De nieuwe kerk der parochie van het H. Hart is op 3 Februari 1907 plechtig in gebruik genomen.

Het Kerkfabriek heeft zich tot de Stad gewend tot het bouwen eener Pastorij in de nabijheid der nieuwe Kerk.

Het ontwerp, opgemaakt door den heer Jul. Taey-

mans, provincialen bouwmeester, is door den Gemeente-Raad aangenomen op een bestek van fr. 31087,09.

De Provinciale Raad heeft in zijnen jongsten zitting zijne tusschenkomst bepaald op 5000 franken, of een vierde op een bedrag van 20000 franken.

Ook is het voorzien dat het Staatsbestuur zijnerzijds eene soortgelijke toelaag zal verleenen.

Meergenoemd kerkfabriek had zich ook gewend tot het Hooger Bestuur tot het verkrijgen eener bijzondere toelaag voor het aanschaffen van twee zijaltaren, eener klok en van een uurwerk; er is echter tot heden deswegens geene beslissing toegekomen.

Tot heraanleg van de gronden rondom de nieuwe parochiekerk gelegen, en in eigendom bij de kerkfabriek, die dezelve verkreeg bij gift onder levenden door wijlen den eerwaarden heer Pet. Verschueren, pastoor-stichter der parochie, hebben wij eenen prijskamp uitgeschreven, waarvan de ingezondene ontwerpen welhaast aan uwe beoordeeling zullen worden onderworpen.

Giften en legaten.

Bij koninklijk besluit van 22 Juli 1907 is de kerkfabriek der parochie van het H. Hart gemachtigd tot aanvaarden van twee giften onder levenden, waarvan de eene ten bedrage van 5000 franken

zonder last, en de tweede met last ten eeuwigen dagen twee gezongene zielemissen met drij heeren jaarlijks te doen celebreeeren.

Deze giften werden gedaan door den heer H. Ardui-Verschueren, beambte des Burgerstands te dezer stede, in aandenken van wijlen zijnen schoonbroeder den eerwaarden heer Pet. Verschueren, in leven Pastoor-stichter dier parochie.

Kapitalen.

Zonder verandering.

TITEL VI

Openbaar Onderwijs

College van Humaniteiten

Onder het wijs bestuur der eerwerde Paters der Societeit Jesus blijft dit bloeiend onderwijsgesticht zijne verkregene faam ten volle waardig.

De schoolbevolking neigde nog steeds tot aangroei; immers in 1906-1907 telde men 515 leerlingen, verdeeld in 294 inwonenden, 144 externen en 77 apostolieken.

De humaniora werden gevolgd door 346 leerlingen, terwijl de voorbereidende klassen door 169 jongelingen werden gevolgd.

Staatsmiddelbare school.

Gedurende het afgelopen schooljaar groeide de bevolking nog aan en klom tot 256 ingeschreven leerlingen, waarvan er 67 de lessen der middelbare afdeling volgden.

Het personeel onderging geene verandering, bijaldien de heer P. Haeck, regent, tijdens een langdurend ziekverlof, tijdelijk werd vervangen door den heer J. De Kezel, doctor in germaansche philologie.

Het afgelopen schooljaar sloot met een plechtig jubelfeest ter eere van den heer G. Senden, die gedurende vijf en twintig jaren de middelbare school van Turnhout bestuurt, en waarbij zich het Gemeentebestuur had aangesloten bij wijze eener officieele ontvangst ten Gemeentehuize.

Wegens leeraars en leerlingen had een erkentelijk huldebetoon plaats den 7 Augustus, terwijl bij de plechtige betooging der oudleerlingen op 11 Augustus, waaraan het Besturend Bureau deelnam, den Jubilaris onder andere zijn welgelukt bronzen borstbeeld werd aangeboden.

In de jongste algemeene prijskampen behaalde de school andermaal de schitterendste onderscheidingen, te weten :

LETTERKUNDIG GEDEELTE :

Reeks A. Leerlingen die de 1e klas of 3e studie-

jaar voleindigden zonder éene der twee vorige klassen te doubleeren.

389 ingeschreven mededingers.

6e Prijs : M. Jacobin, Fr. met 70 punten op 100.

8e id. Bayelaar, Leo, met 68 id.

8e id. Van Beeck, Leonard, 68 id.

2e Eervolle melding : Van Ravels, Alph. 58 punten.

WETENSCHAPPELIJK GEDEELTE :

Reeks A. 389 ingeschreven mededingers.

5^e Accessit : Bavelaar Leo, 74 punten op 100.

8^e id. Van Beeck, Leonard, 71 id.

Wordt genoemd : Jacobin, Fr. 56 id.

Reeks C. Leerlingen die de 1^e klas of 3^e studiejaar gedoubleerd hebben.

127 ingeschreven mededingers.

Prijs : Janssen, Jozef, met 84 punten op 100.

Gemeentelijk lager onderwijs

In het personeel der stads lagere jongens- en meisjesscholen is geene verandering gekomen, nochtans dat Madame Van Oirbeek-De Backer, hulponderwijzeres, uit gezondheidsredenen een gansch jaar bleef weerhouden.

Wij voorzagen in hare vervanging bij aanstelling eener tijdelijke hulponderwijzeres.

De goedgekeurde lijsten van het schooljaar 1906-1907 hielden 201 inschrijvingen voor stadsjongensschool, en 211 voor stadsmeisjesschool.

In de bewaarafdeeling werden 138 kinderen ingeschreven.

Onderstand voor het lager onderwijs.

De stadsrekening over 1906 duidt aan, dat wij in toelagen van den Staat hebben ontvangen eene som van fr. 28152.50.

Hierin is begrepen het aandeel van fr. 2212.50 als tusschenkomst in de verplichte verhoogingen van jaarwedden der onderwijzers.

De provinciale toelaag voor het lager onderwijs bedroeg fr. 3530.

Ook ontvingen wij van den Staat 2900 franks voor den dienst der bewaarscholen.

Aangenomen lager onderwijs

In 1906 ontvingen in toelagen uit de stadskas:

Aangenomen jongensschool	fr. 30867,20
» meisjesschool	» 16170,00
» » H. Hart	» 4653,00
» gemengdeschool te Severdonck	» 2598,40

De toelagen aan de aangenome bewaarscholen bleven respectievelijk behouden op 3490 franken aan deze der Herenthalsstraat, en 1250 franks aan deze der parochie van het H. Hart.

Wij ontleenen aan de bijzondere schoolbegroting voor 1907 het volgende:

Stadsjongensschool : 3 professors, 201 leerlingen.

Stadsmeisjesschool : 4 meesteressen, 215 leerlingen.

Aangenomen jongensschool (centrum), 16 onderwijzers, 1005 leerlingen.

Aangenomen meisjesschool (centrum) 11 meesteressen, 733 leerlingen.

Aangenomene school der parochie van het H. Hart, 4 meesteressen, 251 leerlingen.

Aangenomen gemengde school te Severdonck, 2 onderwijzers, 102 leerlingen.

De gemeente bewaarschool heeft twee klassen en 140 leerlingen; de aangenomene bewaarschool in de Herenthalsstraat telt vijf klassen en 400 kinderen; deze der parochie van het H. Hart 4 klassen en 308 leerlingen.

Onlangs stemde de Raad nog de aanneming eener vijfde klas in de lagere aangenomen school der parochie van het H. Hart.

Een en twintig leerlingen der aangenomen jongensschool werden dit jaar bekroond in den algemeenen prijskamp van Godsdienst, waarvan er 5 meer dan 90 punten behaalden op 100; 7 meer dan 80; 6 meer dan 70 en 3 meer dan 60 punten.

Bijzondere Kostschool

De bevolking van het Pensionaat in het klooster van het H. Graf was dit jaar tot 63 leerlingen geklommen.

Het externaat telde 264 leerlingen; daarenboven had de kantschool 205 kweekelingen.

Bijzonder middelbaar onderwijs

Gedurende het schooljaar 1906-1907 werd St-Victor's Gesticht bezocht door 442 studenten, waarvan 250 internen en 192 externen. De middelbare afdeling telde 87 leerlingen en de vakschool 39.

Deze blijvende aangroei van leerlingen heeft andermaal het splitsen eener klas, die van het eerste studiejaar der middelbare afdeling, veroorzaakt. Thans zijn alle klassen, van af het derde studiejaar der voorbereidende afdeling, tot voornoemde klas toe, gesplitst geworden.

Dit jaar vooral hebben de leerlingen, bij deelname aan uitgeschrevene kampstrijden tot begeven van openbare ambten, op eene schitterende wijze het vertrouwen gestaafd welk de ouders stellen in het grondig onderricht der Broeders van liefde.

Nijverheid- en Ambachtscholen

In het afgelopen schooljaar 1906-1907 waren 269 leerlingen ingeschreven verdeeld in 7 klassen.

De school blijft tijdelijk in stadsgebouw « Het Kasteel » gevestigd.

Het schooljaar sloot met eene belangwekkende tentoonstelling die doorslaande bewijzen leverde van het grondig en doelmatig onderricht in de nijverheidsschool gegeven.

TITEL VII.

SCHOONE KUNSTEN, WETENSCHAPPEN EN LETTEREN.

Teekenschool.

Het personeel onderging geene verandering en het getal leerlingen bleef 231 bedragen.

Zij worden onderverdeeld in 44 timmerlieden; 17 meubelmakers; 16 smeders; 16 schrijnwerkers; 12 beeldhouwers; 3 etsers; 110 scholieren, 3 decoratieschilders en eenige andere aan verschillende vakken behoorende.

De prijskampen van het einde des schooljaars waren bijzonder wel gelukt, en verwierven den meesten bijval bij het publiek, alsmede bij de Jury, die acht eeremetalen van het Rijk toekende.

Muziekschool.

Nopens den bloei dezer stedelijke inrichting ontleenen wij het volgende aan het jaarlijksch verslag van het Bestuur.

Het getal ingeschrevene leerlingen voor het schooljaar 1906-1907 beliep 201, waaronder 85 meisjes.

De lessen werden in het algemeen wel gevolgd.

De bijzondere leergangen voor de verschillende speeltuigen telden voor de piano-forte 46 leerlingen verdeeld in 38 meisjes en 8 jongens; voor de klas van klarinet 8 leerlingen en voor de fluit 2, voor obo en voor basson had men een leerling.

De lessen voor koperen blaastuigen werden gevolgd door 8 leerlingen.

De vioolklas voor jongens telde 12 leerlingen. Verder werd de contrebasse aangeleerd aan 2 leerlingen en de vioolcel aan 3. Ook volgden twee jufvrouwen de lessen voor viool.

Onder het bestuur van den ieverigen en talentvollen meester Em. Verrees, die sinds vijf en twintig jaren zich wijdt aan den bloei der school, volgt deze inrichting de baan van den vooruitgang, en is zij een machtige steun voor den bloei der maatschappijen, en de beoefening der edele muziekkunst in den familiekring.

In den loop des jaars heeft zij zich gevestigd in het eigendom der stad, ter Groote Markt gelegen.

Letterkundige Genootschappen

De oudheidkundige kring « Taxandria » heeft in het laatste jaar verschillende schoone voorwerpen voor zijn museum aangeworven, onder dewelke het bronzen beeld van Bacchus, gevonden te Sassenhoutbroeck.

Zijn tijdschrift verscheen regelmatig en houdt vele merkwaardige verslagen in; ook vierde de kring op 29 April de benoeming van zijnen Voorzitter, den heer L. Stroobant, tot Ridder der Leopoldsorde.

Muziekgezelschappen.

De koninklijke Muziekmaatschappij Orpheus, hebbende afdelingen van zang, harmonie, tooneel en orkest, vierde dit jaar haar vijftig jarig bestaan, en ontving bij die gelegenheid eene stadstoelaag van 500 franken.

TITEL VIII

GEZONDHEIDSDIENST

Openbare gezondheid

Wij mogen ons verheugen in eenen uiterst gunstigen gezondheidstoestand onzer bevolking.

Alhoewel tijdens de wintermaanden eenige sterfgevallen tusschen ouderlingen werden bestatigd die wel eenigszins het normale cijfer overtroffen, was zulks geenszins het gevolg van besmetting.

Het medikaal korps en de plaatselijke gezondheidscommissie blijven met den besten uitslag loffelijke pogingen aanwenden tot bevorderen der openbare gezondheid.

Koepokinenting

In 1906 was deze voorkomende maatregel opgedragen aan den heer doktor H. Huybrechts.

Op de gewone zittingen van April en September werd aan 221 kinderen de koepokstof toegediend.

Buitendien geschiedde eene algemeene herziening der schooljeugd waarbij op menigen de herinenting werd toegepast.

Reinigheidsdienst

Zooals wij in ons vorig verslag bedoelden, dient deze dienst uitgebreid te worden naar gelang der uitbreiding der stad.

Wij hebben ons tot verschillende stadsbesturen gewend om ons te richten in de meest doelmatige schikkingen op het stuk te nemen.

Begravenissen.

Zonder verandering.

Rampen en ongelukken.

Er hadden geene meldenswaardige rampen plaats.

Pompierskorps.

Onze stad bleef van groote branden gespaard; niettegenstaande blijft ons vrijwillig pompierskorps zich met allen iever wijden aan dezen belangrijken dienst.

TITEL IX.

JUSTITIE, OPENBARE VEILIGHEID, GEVANGENIS

Politie

Het korps onderging geene verandering.

Bij het bespreken der stedelijke begroting voor 1907 is er tot behulp van het politiekorps besloten tot den aankoop van zes politiehonden.

Misdaden, Overtredingen, Aanhoudingen.

Van 1 September 1906 tot 31 Augustus 1907 zijn er 1054 processen-verbaal opgemaakt, verdeeld in 788 voor boetstraffelijke feiten en 266 van bestuurlijken aard, te weten:

Eerrooverij	2
Misbruik van vertrouwen	0
Aftruggelarij	2
Dieverij van hout en strooisel	9
Dieverij van verschillende voorwerpen en hofvruchten	36
Vernieling van veldvruchten	13
Vernieling van afsluiting	25
Desertie	0
Huisdieverij met of zonder braak	23
Doodsbedreigingen	2
Aanrandingen	3
Mishandelingen, beledigingen en smaadwoorden	123
Opstand, bedreigingen en smaad aan de politie	33
Ongemuilbande honden	25
Naaktzwemmen	0
Dronkenschap	146
Herbergen	1
Straatschennis en ruststoornis	53
Andere overtredingen aan Gemeente en Provinciale reglementen	275
Bedelarij en landloopcrij	15
Banbreuk	2
	<hr/>
	Totaal 788
Huiszoekingen	28
Onderzoek en opzoekingen	127
Bevel van aanhouding	58
Ongelukken	6
Brandrampen	9
Zelfmoord	2
Moord (onvrijwillige)	0
Drenkeling	2
Moed en zelfopoffering	0
Zinneloosheid	7
de Commodo en Incommodo	27
	<hr/>
	266
	788
	<hr/>
Algemeen totaal	1054

Gevang te Turnhout

Bevolking op 31 December 1905	139
Ingekomen in 1906	1197
Uitgegaan in 1906	1193
Bevolking op 31 December 1906	143
Opsluitingsdagen	52435
Er waren geene zieken ter infirmerij	
Sterfgevallen	1
Gevallen van krankzinnigheid	0

Paspoorten

Van 1 September 1906 tot zelfden datum in 1907 zijn op het bevolkingsbureel 5 bewijzen van een-zelvigheid gevraagd.

Werkmansboekjes

Men vroeg 331 werkboekjes voor minderjarigen en 135 livretten voor meerderjarige arbeiders.

Loterijen.

Eene tombola, ten voordeele der weduwe Peeters-Huygaerts en hare negen minderjarige kinderen, gemachtigd bij besluit der Bestendige Deputatie dd. 25 Juni 1906, gaf eene zuivere opbrengst van 1923.33 franken.

De trekking had plaats op 23 December 1906. Eene tweede loterij-tombola, ten voordeele van

twee ongelukkige weduwen met hun talrijk kroost, en belegd door inwoners der Herenthalsstraat, werd door ons toegestaan bij besluit van 16 Februari 1907.

De trekking had plaats op 16 Juli 1907 en gaf eene zuivere opbrengst van fr. 4500.

TITEL X.

MILITIE.

Dit jaar zijn 217 jongelingen geroepen om deel te nemen aan de loting voor de nationale militie.

Er werden drij afschrabbingen op reklaam als Nederlander uitgesproken; een loteling werd onwaardig bevonden, terwijl drij vrijwilligers van beroep werden ingeschreven.

Wij moesten 44 manschappen leveren tot vorming van het contingent.

Militieraad.

Buiten de 210 lotelingen der loopende klas verschenen nog 41 uitgestelden van vorige jaren met 2 ontslagenen voor den militieraad.

Van de tijdelijke vrijgestelden van vroegere jaren

is niemand geschikt bevonden voor den dienst; en geen enkel vrijwilliger van beroep kwam in vermindering van het contingent; zoodat er door de eigenlijke lotelingen 44 manschappen moesten geleverd worden.

Derzelver geschiktheid tot den dienst was dit jaar minder goed, waaruit volgt, dat het laagste nummer 42 zijnde, het hoogste dienstplichtig steeg tot 119, terwijl 251 het hoogste nummer was der klas.

9 vrijstellingen werden verleend voor dienst eens broeders, 4 voor onderstand van moeder-weduwe en 3 voor eenig kind onbemiddeld.

4 militianen werden vervangen door het Departement van oorlog.

VERDEELING VAN HET CONTINGENT.

De ingelijfde manschappen werden aangeduid tot de volgende korpsen:

1 ^e Linieregiment	1
2 ^e " 	1
3 ^e " 	0
4 ^e " 	1
5 ^e " 	3
6 ^e " 	2
7 ^e " 	2
8 ^e " 	2
9 ^e Linieregiment	4
10 ^e " 	0
11 ^e " 	0
12 ^e " 	1
1 ^e Jagers te voet	0

2 ^e Jagers te voet	I
3 ^e »	I
Vestingartillerie	I
Carabiniers	2
Grenadiers	4
Vervangen door het departement van oorlog	4
1 ^e Jagers te paard	I
4 ^e Lanciers	I
1 ^e Gidsen	I
2 ^e Gidsen	I
1 ^e Artillerie	4
2 ^e »	I
3 ^e »	I
4 ^e »	3
Genie	I
	I
Samen	44

Geleerdheid der lotelingen

Volgens de persoonlijke opgaven der militianen bij hunne inschrijving, wordt de graad hunner geleerdheid vastgesteld als volgt:

Lezen, schrijven en rekenen	197
Lezen alleen	1
Ongeleerden	19

Derhalve is het coefficient der geleerden gestegen tot 91 o/o.

Burgerwacht.

De opperstaf telt nu 9 officieren en 9 wachten.

De eerste ban heeft twee compagniën, waarvan de eerste 3 en de tweede 2 pelotons begrijpt. De

getalsterkte bedraagt 9 officieren en 196 burgerwachten.

De tweede ban bestaat uit één peloton met 1 officier en 54 manschappen.

Dit jaar werden 17 nieuwelingen ingelijfd.

Het muziekkorps heeft 33 vrijwilligers.

De Burgerwacht begrijpt derhalve in haar geheel 19 officieren en 310 wachten.

TITEL XI.

OPENBARE BELASTINGEN. — JAAR 1907.

Personeel en kadaster.

Dit is hetzelfde gebleven.

Rechtstreeksche belastingen

GRONDBELASTING.

Er waren 1232 artikelen.

Zij bracht op:

In principaal voor den Staat	fr. 48328.33
In opcentiemen voor de provincie 11	» 5316.11
» » » gemeente 62	» 29963.50

Algemeen totaal fr. 83607.94

Het belastbaar inkomen, tot grondslag dezer belasting dienende, bedroeg fr. 690411.12.

PERSONEELE BELASTING.

Men telde 1192 belastingschuldigen.

Het lastkohier bevat in :

Hoofdsom ten profijte des Staats	fr. 36966.87
Opcentiemen voor den Staat 15	» 5542.95
» » » » 20 op het principaal der huurwaarde	» 2102.19
Opcentiemen voor de provincie 16	» 5914.57
» » » Gemeente 62	» 22918.96
Boeten, opnemingen en schattingen	» —
Algemeen totaal fr.	73445.54

ONTLEDING.

Huurwaarde fr. 210219.50.

Deuren en vensters : 2066 aan 1 frank.
11474 » 1.10 frank.

Mobilair : fr. 455305.50

Dienstboden : 82 aan 8 frank.

161 » 10 »

69 » 20 »

54 » 25 »

0 » 30 »

10 » 10 » met livrei.

Paarden : 5 aan 10 frank.

44 » 20 »

14 » 50 »

6 » 60 »

1 » 100 »

PATENTEN.

Er waren 1197 patentplichtigen.

Hoofdsom van den Staat	fr. 15215.07
Opcentiemen voor den Staat 20	» 3044.33
» » de Provincie 4	» 608.72
» » Gemeente 39	» 5934.97

Algemeen totaal fr. 24803.09

Er zijn dit jaar ten bureele van den Rijksontvanger nogmaals honderd zes en vijftig aangiften gedaan door slijters, tappers of herbergiers, die een debiet openen mits betaling van 100 frank vergunningsrecht.

PROVINCIALE BELASTINGEN.

Sterke dranken.

282 herbergiers werden aangeslagen à rato van 19.50 fr., 2 slijters aan 26 fr., 't is te zeggen, die ook in 't klein verkoopen en 1 aan 39 fr.

Het bedrag van den rol is fr. 5590. —

Tabak en sigaren.

Er zijn 108 debieten aan 6 frank en 26 aan 24 fr., waarvan het gezamenlijk bedrag tot 1272 fr. beloopt.

Honden.

384 aan 2 fr., 165 gewone aan 6 fr., 43 honden aan 20 fr. en 1 aan 35 fr.

De rol bedroeg fr. 2653 in totaal.

Trapwielen.

In den 1ⁿ semester zijn er 987 aangegeven aan 6 fr. Buitendien zijn er voor onze stad 22 motocycles aangegeven aan 20 franks, een automobiel van 18 paardenkracht aan 144 franks, een tweede van 12 paarden-

kracht met 96 fr., een derde van 8 paardenkracht met 64 fr., een vierde met minimum van 50 fr.

Ook werden 26 werkmansplaten aan 1 frank afgeleverd.

De belasting op de machiënen (beweegkrachten) aan 2 fr. de paardenkracht geeft 1269,5 paardenkrachten met eene opbrengst van 2539 frank.

De prachtpaarden, ten getalle van 21, aan 20 fr. brachten 420 franks op.

STEDELIJKE BELASTINGEN. — 1907.

18 % op het belastbaar inkomen der bewoonde huizen, lusthuizen en nijverheidsgebouwen (1592 artikelen)	fr. 69081.12
Op paarden 35, en 3 ossen.	» 5104.80
Op rijtuigen 96	» 3685.—
Op voorgevels (737 eigenaars)	» 31256.50
Op stoompaarden (verdeeld in 20 artikelen)	» 2874.—
Op balkons 47	» 1110.—
Op de stoepen (65,4)	» 14310.33

Het kohier voor onderhoud en verbeteren der buurtwegen in 1907 bedraagt fr. 4113,34 verdeeld in 1631 artikelen.

TITEL XII

OPENBARE WERKEN.

Personeel

Hierin kwam geene verandering.

Groote wegen en straten

De verbeteringen der groote wegenis, weswegens wij verleden jaar gewaagden en waarmede werd aangevangen bij herkasseiing der Gasthuisstraat en begin der Merodelei, zal vervolgd worden met het leggen van eenen macadam tot het grondgebied van Vosselaer.

De steenweg op Merxplas en der Warandestraat is opgenomen en voorloopig heraangewerkt, doch men voorziet voor het naaste jaar eene gansch nieuwe bevoering.

De steenweg op Diest is op zijne geheele lengte buiten de stad herbewerkt.

Voor wat de stadswegenis betreft, hebben wij met de voorhanden zijnde kasseien en den uitschot van de Merodelei en der Gasthuisstraat, de Eigenaars- en Weezenstraten en de zoogenaamde Hofpoort, onder regelmatig profiel gebracht en van eenen goeden rijweg voorzien.

Ook op het Begijnhof hebben wij, door aanleg van stoepen, bijzondere kasseiwerken moeten verichten.

Wij hopen eerstdaags in de gelegenheid te worden gesteld ook de Hannuitstraat te kunnen kasseien, daar ons beloofd is te mogen beschikken over een deel kasseien van den Antwerpschen steenweg.

Eene nieuwe straat werd geopend door den eigendom der familie Mermans op den Graatakker, en wij hebben er met beschikbare kasseien eenen rijweg ter breedte van drij meters aangelegd.

Ook is een plan in overweging genomen tot het aanleggen van stoepen in dezelfde straat.

Een voorontwerp van algemeen plan tot openen van straten in Stokt- en in Lokerakkers werd opgemaakt, en is aan uwe beramingen onderworpen.

Eerstdaags ook zullen aan uwe beraadslaging onderworpen worden de verschillende ontwerpen, bij ons Bestuur ingezonden bij gelegenheid van eenen uitgeschreven prijskamp tot heraanleg van het kwartier rondom de nieuwe parochiekerk van het H. Hart.

Er werd een eerste begin van uitvoering verworven bij aanleg eener nieuwe straat door den eigendom van den heer P. J. Weyts, om van de Kruishuisstraat vlak naar dezelfde nieuwe kerk te geraken.

Hiertoe werd de gerechterlijke onteigening aangewend; de stad had voor alle kosten 2677.38 franks te betalen.

Aan de familie G. Van Aken-Aerts te Severdonck, betaalden wij fr. 606.20 voor 3 aren, 79 centiaren grond in de Eigenaarsstraat, bij uitvoering der lijnrichting, navolgens koninklijk besluit nagekomen bij uitvoering van kasseiwerken aldaar.

Waterleiding

Met het oog op de dringende noodzakelijkheid het ruw water te ontdoen van zijne overtollige ijzergehalte, hadden wij ons gericht tot het Hooger Bestuur, om onder zijn geleide en medewerking proeven tot ontijzering te verrichten; des te meer daar de heer Putzeys, Ingenieur aanlegger, het daarstellen had aangeprezen van putten op mindere diepte, waardoor nieuwe bezwarende uitgaven zouden ontstaan.

Deze proeven, gezegd « au ferrochlore » werden dan ondernomen door den heer Maurits Duyck, Staatsscheikundige bij het Ministerie van Finantiën en Openbare Werken, die hiertoe een mekaniëk stelsel aanwendde in samenwerking met de « Société anonyme d'assainissement des eaux », te Parijs gevestigd.

Ook de heer Daels, scheikundige bij het Ministerie van Landbouw, werd belast voor zijn Departement de proeven te volgen, terwijl in naam der Stad de heer doktor Schoofs, gehecht aan de hoogeschool van Luik, hierbij werd afgevaardigd.

Uit het verslag van dezen laatste, even als uit datgene van den Staatsscheikundige is af te leiden, dat onze waters chemischerwijze kunnen worden ontijzerd.

Wij zijn er dan toe overgegaan sinds eenigen tijd in dien zin proeven te wagen, waarvan de uitkomsten eenieder schijnen te bevredigen.

Wel is waar ontstaan daardoor bijkomende on-

kosten aan dagelijksche zuivering der filters en aankoop van grondstoffen; doch deze zijn ver beneden de beraamde uitgaven aan machienen, boring van nieuwe putten of zelfs aanleg van nieuwsoortige filters, waartoe wij middelerwijl in onderhandeling waren getreden met den heer Valère Verfaillie, ingenieur-scheikundige te Merxem, die ons in dien zin voorstellen had gedaan.

Het is dus te voorzien, dat eerlang de watermeters zullen kunnen geplaatst worden.

In den loop des jaars zijn ook de machienen bij de watertapping, destijds geleverd door het huis J. Gilain te Thienen, in eindelijke ontvangst genomen onder de voorwaarden, door den Gemeenteraad op 1 Mei 1907 gesteld.

Riolen.

Sinds geruimen tijd werden wij bedreigd door den heer J. Matagne, aannemer der rioolwerken, met een proces hoofdens de eindafrekening der verrichte werken met schadevergoeding.

Bij dagvaarding van 8 Juni 1907 is de stad Turnhout in recht getrokken tot betalen van verschillende eischen in het exploit opgesomd.

Wij zullen met betrouwen de beslissing der Rechtbank afwachten, doordien de aannemer zelf oorzaak was van het verdrag, daar hij nalatig bleef zijne werken te voltrekken volgens de voorwaarden van het lastenboek; daar hij den afrekeningsstaat, zooals hij door

den Ingenieur-Bestuurder der werken werd opge maakt, slechts wilde aanvaarden onder zekere voorbehoudingen, dan wanneer de stad alleen voorbehoudingen te maken had; en nu zelf in zijne dagvaarding betaling vraagt van werken die hij niet uitgevoerd heeft.

Verplicht tot verdediging der stadsbelangen, hebben wij hiertoe den heer Leon Masson, advocaat bij het Beroepshof te Brussel, belast.

Openbare verlichting. — Gaz.

De statistiek over het jaar 1906 opgemaakt wegens het gazverbruik, geeft den volgende uitslag:

Maanden	Duur van verlichting der straten in uren	Onkosten in franks	Stadhuis en nachtwacht in kub. m.	Onkosten in franks
Januari	87949.05	1319.24	253	37.95
Februari	69157.20	1037.36	259	38.85
Maart	62871.30	943.07	132	19.80
April	50422.40	756.34	140	21.00
Mei	41382.	620.73	119	17.85
Juni	30098.20	451.47	99	14.85
Juli	32782.20	491.73	103	15.45
Augustus	49736.	746.04	98	14.70
September	58397.30	875.96	88	13.20
October	75356.30	1130.35	118	17.70
November	83756.	1256.34	209	31.35
December	95349.40	1430.25	237	35.55
Totalen	737257.35	11058.88	1855	278.25

De verlichting met petrool op den buiten kostte 1907.44 frank.

Markten.

In 1906 hebben de staangelden op de openbare markten met inbegrip der leurtaks op de hoveniers, eene zuivere opbrengst van 2712 franken gegeven.

Keurmeestersdienst.

Ten bureele van politie zijn in 1906 voor de slachting 4266 dieren aangegeven, te weten: 211 ossen, 1404 koeien, 344 vaarzen, 1116 vetkalveren, 10 jonge ossen, 830 zwijnen, 252 schapen, 99 paarden.

Aan keurtaksen werd in stadskas fr. 3247.70 gestort.

De dienst van den ontsmettingsoven die 228 franks opbracht voor de stadskas, bestond uit de behandeling van 86 stuks vee, met een gezamenlijk gewicht van 16330 kilogrammen.

Voor ieder geval van ontsmetting betaalt men 9 franks; de uitzet gebeurt aan 0.50 franks per kilogram voor het vleesch; 0.80 franks voor het vet; 0.05 fr. voor de beenderen en 0.30 fr. per liter vleeschnat.

Gemeentekerkhof

Zonder verandering.

Rivieren en waterloopen.

De algemeene ruiming der niet bevaar- noch vlotbare waterloopen is dit jaar nog door de zorgen van ons personeel der werken lastens de boordeigenaars verricht.

Bijaldien deze maatregel nog al bezwaarlijk is in zijne uitvoering, is hij nochtans meer doeltreffend daar de ruiming aldus op eenvormigen voet geschiedt.

Gemeentebouwen.

Men zie dewegens titel II « Gemeentegoederen. »

Bijzondere bouwingen.

Sinds 1 September 1906 werden ons 24 vragen gedaan tot bouwen langsheen de staats- en provinciale wegen, en 53 voor stadsstraten, waartusschen bijzonder dezer der Naamlouze Maatschappij « La Belgica » tot oprichten eener nieuwe stoomfabriek tot bereiden van gekleurde papieren en speelkaarten.

Ook ontvingen wij eene vraag tot oprichten eener cementfabriek en van eene stoomsteenbakkerij ter streek Mattenburg op ons grondgebied.

TITEL XIII

LANDBOUW

Algemeen overzicht

Alhoewel er gedurende het gansche jaargetijde een guur weder heerschte, mag de landbouwer zich nochtans andermaal in een buitengewoon vruchtbaar jaar verheugen, en zijn de opbrengsten, evenals verleden jaar, het dubbele van het gewone.

Zoo zijn de rogge en de haver uiterst goed van stroo en hebben eenen rijken scheut.

Ook waren de voedergewassen in volle opbrengst, waartusschen hoofdzakelijk de klaverplant eene beste snede opbracht.

Echter zijn hooi en toemaatgras veel minder dan verleden jaar, en bleven in de rede.

Er is waargenomen dat de algemeene aanrijping veertien dagen vertraagde.

Het najaar laat voor rapen en spurrie veel verhopen.

De aardappelplant is van eerste hoedanigheid en geeft eenen overvloedigen oogst, alhoewel op som-

mige velden de vrucht vrij aanzienlijk door bederf is aangetast.

Onze veestapel is vrij gebleven van besmetting; daarbij is de verhandeling van het vee, vooral der melkbeesten, steeds prijshoudend.

OPBRENGSTEN

Per hectaar worden de opbrengsten gemiddeld geschat op :

Koorn	35 hectoliters.
Haver	50 »
Aardappelen	28,000 kilos.

PRIJS DER GRANEN

Per 100 kilos is de gemiddelde prijs nagenoeg als volgt :

Voor de rogge	17 fr.
» haver	18 »
» aardappelen	5 »

Doorgaans is de zoutboter op onze zaterdagsche markt aan den gemiddelden prijs van 3 franks per kilogram verkocht.

Veemarkt

Volgens opgaaf der politie hebben wij de volgende statistiek opgemaakt :

Te koop gesteld VEE		Ossen	Koeien	Vaarzen	Kalveren	Stieren	Schapen	Varkens	Stuks vee ter markt gebracht.
1906	October	—	133	77	130	1	1	151	493
	November	2	129	78	108	4	4	277	602
	December	1	207	82	129	2	—	180	615
	Januari	8	36	11	19	—	—	140	214
1907	Februari	14	96	90	110	3	1	170	484
	Maart	3	200	60	113	5	—	139	520
	April	—	157	96	99	1	—	95	448
	Mei	—	126	55	108	2	—	145	436
	Juni	3	107	74	115	3	—	62	364
	Juli	—	126	67	108	2	—	212	515
	Augustus	—	117	53	60	—	—	147	377
September	—	190	108	111	2	1	132	544	
Stuks vee ter Markt gebracht.		45	1624	851	1210	25	7	1850	5612
Middelmatige prijs per stuk.		450	400	340	160	350	20	23	Frank.

Paardenmarkten

De markt van 14 November 1906, telde 96 paarden, 78 veulens en 1 hengst; de tweede markt van 1 februari 1907, telde 82 paarden, 29 veulens; deze markt is uit bijzondere omstandigheden voor het jaar 1907 een dag vervroegd.

Prijs van het vleesch.

In 1907 is de middelmatige prijs van het vleesch per kilogram geweest als volgt:

Ossenvleesch fr. 1.90

Koeienvleesch	»	1.60
Vaarzen »	»	1.70
Kalfs »	»	2.00
Stieren »	»	1.50
Schapen »	»	2.00
Varkens »	»	1.75
Paarden »	»	1.05

Veeartsenijdienst.

Zonder verandering.

Landbouwkomiteit.

Door toedoen van het Landbouwkomiteit is een tijdelijke leergang voor melkerij- en huishoudkunde ingericht voor vier maanden. Zestien leerlingen hebben zich aangeboden tot het volgen der lessen.

De heer Ph. Van Elst, landbouwingenieur van den Staat, is met het bestuur gelast.

Onder toezicht van het Landbouwkomiteit zal op 13 en 14 oktober (Buitenkermiss) een plaatselijke prijskamp gegeven worden van Kempische kiekens en Mechelsche koekoës, voortkomende van de uitgedeelde eieren aan de leden van het Comice.

Hieraan is ook eene bijzondere tentoonstelling-prijskamp toegevoegd onder leiding der maatschappij « Ons Kempisch kieken », die streeft naar verbetering van het hoenderras.

Ook zal eene tentoonstelling gegeven worden van land- en tuinbouwvruchten, voortbrengselen van uitgedeelde zaden aan de leden van het Comice.

TITEL XIV

NIJVERHEID

Fabrieken en Trafieken.

Onze plaatselijke bedrijvigheid, zoo in handel als in nijverheid, blijft gestadig den weg van vooruitgang bewandelen.

Bijaldien er in den loop des zomers eene nieuwe stoomfabriek tot vervaardigen van gekleurde papieren en speelkaarten werd opgericht, bestatigt men nochtans eene mindere beweging in de bouwnijverheid.

Tijdelijke werkstakingen, meest allen met strekking tot loonsverhooging, grepen plaats, dewelke schier allen met onderlinge verstandhouding tusschen patroon en ambachtsman geregeld werden.

Er hadden 27 onderzoeken de « commodo et incommodo » plaats, tot het inrichten van 6 stoomketels, 7 gasmotoren, 3 rookschouwen, 2 bruiswaterbereidingen, 3 bergplaatsen van licht ontvlambare stoffen, 2 bakovens, 1 stapelplaats van beenderen en afval, 1 smederij, 1 slachterij, 1 peebrandery.

Handel op het Kanaal.

De statistiek van het kantoor der vaartrechten voor den doorvoer op en van Antwerpen, alsook op de vertakkingsvaart langs Desschel, geeft van 1 September 1906 tot 31 Augustus 1907 volgende uitkomsten :

	Per ton van 1000 kilogrammen :
1 ^e Groep : Minerale brandstoffen	16356
2 ^e » Metaalnijverheid en ertsen	1327
3 ^e » Bouwmaterialen en delfstoffen.	120061
4 ^e » Steen- en aardstoffennijverheid.	127373
5 ^e » Houtsoorten	1811
6 ^e » Natuurlijke en kunstmatige landbouwprodukten	2931
7 ^e » Allerlei industriële voortbrengselen; vloeibare en andere	15193

Er werden 3986 kwijtingen afgeleverd voor geladen en 1933 verloven voor ledige schepen.

Openbare vervoermiddelen

Het ontwerp tot vergrooten onzer spoorwegstandplaats blijft voortdurend in onderzoek.

In het voorjaar werd een plaatselijk onderzoek gedaan door den toenmaligen Minister van IJzerenwegen, onder geleide van het Stadsbestuur en den heer Alph. Versteylen, volksvertegenwoordiger.

Twee ontwerpen zijn thans in studie, waarvan het eene tot aanleg der spoorbaan in de hoogte op pijlers, en het andere in de diepte in opene bedding met overgangsbruggen.

In alle veronderstellingen zou eene nieuwe goederenstation worden aangelegd ter streek « Drij Kuilen » achter de Begijnendreef.

De vergrooting der standplaats van de Buurtspoorwegen is geëindigd en de Merodelei reeds gedeeltelijk van de al te menigvuldige lijnen en trafiek ontlast.

De uitbating der buurtspoorlijn Turnhout-Poppel (grens) werd bij ministerieel besluit van 14 november 1906 toegestaan, en zij wordt sedert 21 derzelfde maand regelmatig geëxploiteerd.

In den laatsten tijd zijn er ook studiën voorgelegd tot verbinding der buurtspoorlijn Turnhout-Gheel aan het algemeen kempisch net, en wij hopen eerlang tot eene gunstige oplossing te geraken.

Rechtbank

Bij koninklijk besluit van 6 Meert 1907, werd tot boventallig toegevoegd griffier benoemd de heer Van Laer J. A. M., beambte ter Griffie, in vervanging van den heer Grielen. ontslaggever.

Overigens bleef het personeel hetzelfde.

Vrederecht.

Ditzelve blijft voorloopig beschikken over de bovengenoemde ten stadhuize.

Koophandel — Nijverheid.

Volgens ingewonnen inlichtingen kenmerkte zich het tijdperk van 1906-1907 door eene overvloedige bedrijvigheid in het fabrikaat der gekleurde papieren en speelkaarten, derwijze dat in sommige fabrieken, niettegenstaande merkelijke vergrooting der gebouwen en aanwerving van personeel, het onmogelijk bleef te voldoen aan de groote vraag naar voortbrengselen.

Zulks laat echter niet besluiten tot algeheele en buitengewone winstafwerping, vermits de opslag van den prijs der steenkolen en der grondstoffen hierop eenen zekeren invloed had.

Ook is de tijkfabricatie zeer levendig geweest; de bedrijvigheid werd echter in eene fabriek gestoord door eene gedeeltelijke werkstaking van drie maanden.

De verhandelingen der sigaren en tabakken was bevredigend.

Niettegenstaande de duurte der tabakken bleven de bestellingen geregeld aanhouden en konden de patronen hun werkvolk blijven bezigen.

Sinds eenigen tijd schijnt het artikel « Sigarillo » meer in bewerking te worden genomen, waartoe in twee fabrieken, die zich hierop meer bijzonder toeleggen, werkmeisjes worden gebezigd.

De nijverheid van den kerftabak en der rol gaat

haren gewonen gang; zelfs heeft het bedrijvigste huis onlangs zijne inrichting vergroot.

De bloei der kantennijverheid is niet verminderd en er blijft geregeld en overvloedig werk voorhanden, bijzonder voor de kanten dienstig voor meubelversiering in het algemeen.

Op zondag, 23 Juni 1907, had ter stede het XVIIe Noodergouwefeest plaats, ingericht door den lokalen kring « Kracht en Zwier. »

Dit gouwefeest voor turners, dat door een overheerlijk weder werd begunstigd, had vele kringen tot deelneming uitgelokt, welker afgevaardigden op het Stadhuis officieel werden ontvangen, en op het feestterrein der Groote Markt den meesten bijval verwierven.

Evenals vorige jaren heeft de heer P. Vues, stadsarchivist, eenige geschiedkundige bijdragen der drie laatste eeuwen, onze stad betreffende verzameld, die wij bij dit verslag voegen.

Tot behartiging van stadsbelangen blijven wij op uw aller belanglooze medewerking rekenen.

In openbare zitting des Gemeenteraads te Turnhout, den 7 October 1907.

Ter ordonnantie :

De Secretaris,
H. PEETERS.

De Burgemeester,
V. VAN HAL.

Geschiedkundige Bijdragen

UIT DE

Archieven van Turnhout

1607

Allen denghenen die dese letteren sullen worden gemonstreert saluyt; eerbiedinge ende reverentie etza.

Wij Peeter van Leuven Stathouder, Peeter Goris, Hans Van Reusel, Adriaen Van Leuven, Cornelis Baten ende Peeter Cos Jansonne, Schepenen der vryheyt Arendonck, doen te weten eenen iegelycke midts desen, Attesterende ende certificerende voor de gerechtige waarheyt alsdat in den jaere 1605 op den 7 Juny tuschen Arendonck, Rheti ende Postel is vernieuwt geweest eenen pael genoempt den Dryepael ende dat mettet stellen van sekere eycken boom, ende dat hetselve is geschiet bij meester Hendrick Vanderschoot Rentmeester dier tydt van Haere Hoogheden tot Turnhout, ter presentien ende overstaene van den Eerweerde heere Rombaert Colebrant Meester en de Proviseur des Godtshuys van Postel; den Drossaert en Schepenen tot Rheti; ende den schouteth Rentmeester ende Schepenen van Arendonck ende Turnhout, als oock naerder is blyckende by de acte dien tydt daer van gehouden, alwaar over eenige jaeren daer nevens is gestelt eenen grooten key die men is noemende den dryepael; scheydende die respec-

tieve vrunten van Postel, Rheti, Arendonck ende Turnhout voorschreven, verclaerende oock waerachtig te wesene ende goede kennissen te hebben dat op den 24 Juny 1609, tusschen Arendonck ende Postel voors. 't eynde op den dyck westwaerts is gestelt eenen grooten steen ofte key tot eene nieuwe pael vuyt crachte van autorisatie van den hove tot Brussel door Huybrecht Vander Cluysen Licentiaet in beyde de rechten ende andere, ende dat oock in presentie van eenige naebuieren van Arendonck voors, verclaerende wel te weten dat tenselven tyde gene geauthoriseerde van s'Hertogenbosch daer aen by noch present ende syn geweest, noch oock geene kennisse te hebben, oft oyt gehoord te hebben dat deselve paelen souden scheidende de meyerye van den Bosche van 't quartier van Antwerpen, dan alleenelyck die voorschreve respectieve gemeynen; ende want Goddelyck ende redelyck is, getuygenisse der waerheyte te geven, soo hebben wy Stadhouder ende Schepenen voorschreve dese door onsen secretaris doen depecheren (1) ende onderteekenen ende tot meerder gelooff den gemeynen segele ons schependoms hier op ghedruckt desen 13 dagh van Meert ende was onderteekent C. Timmermans ende besegelt met den schependoms segele quod attestor et concordantium cum originali ende was onderteekent J. Gisberti nots. pubs.

Op heden den 15 September 1607 heeft Mijnheer den Eerweerden heer Rombaert Colebrant Meester ende Provisieur des Godtshuis van Postel verhuurt ende vuytgegeven d'cersaemen Adriaen Van Loven stadhouder tot Arendonck, als hem voor de gemeynthe van Arendonck sterckmaekende onder solemnele stipulatie accepterende den cavele heyde den Godtshuyse toebehoorende gelegen nevens den dyck loopende van Postel naer Arendonck, beginnende de voors. cavele van den steen liggende op den dyck daer die van Reusel aencomen, ende van daer loopende suytwaerts recht naer den dryepael daer Postel, Arendonck ende Rheti scheiden, loopende van daer noortoost in de richte van de groote brugge in den dyck voorschreven gelegen, ende van daer op de voors. brugge, gelyck het selve met koopen ofte paelen sal worden affgeteekent, ende dat voor eenen termijn van sesse jaeren 't jerste innegaen sal nu tegenwoordich midts alleenelyck betaelende los ende vrij van alle lasten ende impositien acht gulden Arendonckx gelt 's

(1) Met spoed doen afmaken.

jaerelycx, ende sullen daervoor op de voorschrevene cavele mogen weyden met henne besten, item heyde mayen behalvens op den dyck voors. daer sy niet en sullen mogen mayen oft vlaggen ende sullen op de voors. cavele oft dyck geene bijen mogen stellen sonder mijns heere Consente, gelovende 't selve ende 't gene bovengeschreven te voldoen ende achtervolgen sonder daer tegens te comen oft doen in eeniger manieren directelyck ofte indirectelyck op verbintnisse van henne persoonen ende goederen present ende toccomende ende gelooft den voors. comparant dese te doen advoyeren (1) bij de schepenen ende onderteekenen binnen acht daegen naer datum van desen op nulliteyt van deser conventie, actum Postel ten daege, maent ende jaeren voors.

Dit voorschreven accoordt is gheadvoeyert by schepenen van Arendonck met consent van de gesworen ende eindelyck gemeynteneert en de in teeken ende kennisse der waerheyte hebben deselve dese tegenwoordige by hennen secretaris lacten onderteekenen desen 17 dach septembris 1607 ende was onderteekent aldus R I Wouts sec.

Dat dit soo geteekent ende gepasseert is, attesteer ik ondergeschreven met myn signature hier ondergesteld ende was onderteekent L. Stevens nots. 1607.

(1) Erkennen.

Octroy wegens het inmanen der Beden, 20^e penning etc. de dato 28 January 1707; gegeven door koning Karel den 3den.

Carol bij der gratie Godts Coninck van Spagnien: Hertoch van Brabant ende van Limbourgh, grave van Vlaenderen; Heere van Mechelen etc.: Den eersten van de Deurwerderen van onsen Raede, geordonneert in Brabant hier op versocht, saluyt: Wij hebben ontfangen die supplicatie van onse lieve ende beminde die Regeerders der stadt ende vryheyt van Turnhout; inhoudende hoe dat henne collecteurs van de publyke lasten, dewelke warden vuytgesonden, soo tot betaelinge van 't gene aen ons geconsenteert door onse seer lieve ende getrouwe die staeten deser onser Provincie, als gene vuyt onsen naeme warden gevraeght, mitsgaders van den vyandt voor contributie ende tot voldoeninghe van de binne costen, daegelycx difficulteyten warden ontmoet; mette gene immediatelyck resortierende onder onsen voorschrevenen Raede, ende tegens hun geen anderen middel van bedwanck en hadden als bij proceduren ten gronde, welcken aengaende de groote costen dickwils materie gaven van clachten, ende van den anderen candt door die supplianten warden gedaen sonder effect, als wanneer die panden waeren gefourageert (1) oft ledich blijven liggen, in der voegen dat het soo voor de supplianten als die gesyde persoonen op verre naer soo beswaerelyck niet en soude wesen bij al dyen wy aen hun op hunne cohieren van de voorschreven lasten geliefden t'accorderen onse brieven van executorien, gelycken verstonde dat 't sedert corten tydt aen verscheyde andere steden, dorpen ende gemeynthe waeren verleent geweest, oorsaeke dat sy hennen toevlucht naemen tot ons, oodtmoedelyck biddende, gedient te wesen hun supplianten t'accorderen onse brieven van executorien, «Wacromme soo ist» dat wij desen aengemerckt, ontbieden ende bevelen, daertoe committerende bij desen, dat gij ten versuecke der voorss. Supplianten, doet scherp gebodt ende bevelen van onsen 't wegen allen de gene die aen deselve supplianten, ter saecken van eenige beden, subsidien ende XXe penningen geconsenteert by onse voorss. staeten tot laste van degene resortierende immediatelyck onder onsen voorss. Raede ende in gebreke blijvende henne quote daer inne te betaelen, dat sy die supplianten daer van terstont ende sonder vertreck vervuegen ende contentereen, deselve daertoe bedwingende reelyck en met feyte, mitsgaders tot betac-

(1) Verwoest.

linge deser ende executie dyer, ende ingevalle van oppositie, weygeringe oft vertreck, namptissement, van de voorschreven beden, contributien ende twintigste penningen, geconsenteert bij onse voorss. Staeten tot laste der gene resortierende immediatelyck onder onsen voorschreven Raede, eerst ende vooral gedaen synde, niettegenstaende oppositie oft appellatie, ende sonder prejuditie van dyen, daeght d'opponenten weygeringe oft vertreck, maeckende, te compareeren 't eenen sekeren gelegen daege, voor onsen seer lieven ende getrouwen die Cancellier ende Luyden van onsen Raede geordonneert in Brabant, om aldaer die redenen hender oppositie op te doen ende te verclaeren t'antwoorden, ende inder saecke voorts te procederen soo behooren sal, onsen voorss. Cancellier ende Raedtsleden ten voorschreven daege overschryvende, 't gene des gy in desen sult hebben gedaen, dewelcke wy ontbieden ende bevelen dat sy partyen gehooft, goet cort doen ende expeditie van justitie: Want ons al soo gelieft: gegeven binnen onse stadt Brusselse onder den grooten segele die wylen den Coninck Don Carlos den tweeden, onsen seer Eerw. heeren Oom ende Cosyn van glorieuse memorie, (die Godt genadich sy) gebruyckt heeft in dese onse landen van herrewaerts over, ende wij gebruycken sullen, tot dat den onsen sal wesen gesneden, den acht en twintigsten January seventhien hondert seven (was geteckend) Gryson: leeger stond: By den Coninck in syne Raede (was geteckend) Loyens.

Die Schepenen ende ingesetenen der stadt ende vryheyt van Turnhout.

Tegens

den Heere Schouteth aldaer.

Raeckende 't veranderen van 't Magistraet, 25 September 1707.
Nr 11. Aen den Coninck in synen Souvereynen Raede van Brabant.

Verthoonen reverentelyck die schepenen, gesworen ende andere ingesetenen der stadt ende vryheyt van Turnhout, dat onaengesien sy van alle immemorale tyden tot datum deser, volgens Privilegie ende oudt hercomen, syn in possessie, dat alle jaeren den jersten werckendagh naer den feestdag van Dry Coningen, den heere Schouteth de Gesworen van hennen Eede comt 't ontslagen en dat de seven alsdan dienende schepenen comen te kiesse seven andere persoonen vuyt d'alderbeste, alderryckste ende vreedsaemste mannen derselve stadt ende vryheyt ende benefens dese continueren

justitie 't administreren tot den jersten werckendagh naer Onse Lieve Vrouwe Lichtemisse; dat alsdan wegens den heere der voorss. stadt en vryheyt vuyt de voorss. veerthien, twee worden genommeert ende gestelt als schepenen, dewelcke tot hen kiesende twee andere, welcke vier 't saemen noch assumeren twee voordere ende dese ses nomineren den sevensten, om voor dyen jaere te dienen als schepenen, blijvende de resterende seven dienen als Gesworens. Dat sulcx soo oudt ende notoir is, dat Grammaye, « in syne antiquityten van Brabant » van de hoofstad Antwerpen en van haren ressorte cap. 12 onder den Titel van Turnhoutum, Arendonck ende Welda, verhaelt dat de veranderinghe jaerlycks alsdan soo compt te geschieden in dese woorden.

Hic septemviri annales jus dicunt et circa Purificatōe virginis festum renovantur, schabinis abdicaturis, septem pari secum numero assummentibus postridie Theophaniorum et cum eis junctim pro tribunali seduetibus usque ad Purificationem cum Prætor administrator Justitiæ et Principis vicarius ex 14 illis, duos elegit schabinos electi duo reliquos usque ad septem remanentibus septem reliquos velut a consilio, qui jurati communitatis voncantur.

Dat den schouteth der voorss. stadt ende vryheyt in 't eynde van den jaere 1618 hebbende vermeyndt het voorss. oudt hercomen 't infringeren (1) by sekere remonstrantie hier te houden gedaen, ten eynde dat aen de schepenen alsdoen dienende expresselyk soude bevolen worden te denomineren veerthien ofte meer andere persoonen om by denselven hove daer vuyt gecosen te worden, seven tot den schepen ampte ende andere seven gehouden te worden als Gesworene ende dat sulcx alsdan van jaere ter jaere soude worden onderhouden, ende ingevalle van advise te houden ende doen houden alle voordere keusen van schepenen tegens den maendagh post Regum van volgende jaere 1619 in staet ende surceancie (2) by d'acte van den 19 January van denselven jaere, ten dese sub no 1 is verclaert dat afdoende de surceancie aen die schepenen wirt gepermitteert by provisie met hennen keuse voorts te vaeren, behoudelyck dat den schouteth soude hebben den jersten keuse van twee persoonen ten waere dat naermaels conste bethoont worden de voorss. schepenen hennen keuse niet te hebben. Dat des niettegenstaende die schouteth van tyde tot tyde synde gesuccedeert in officie soowel als den heere van de voorss. stadt ende vryheyt hebbende betracht 't sy by continuatie van de Majistraet ofte

(1) Breken.

(2) Uitsstel, verlenginge.

veranderinghe van d'ordinaire daeghen te vercorten het voorss. Privilegie en oudt hercomen, die Predecessoren der supplianten hen daertegens hebben geopponeert gehadt als compt te blycken vuyt de respectieve resolutien van den jaere 1642; 13 January 1652 en andere van de volgende jaeren sub n^{is} 2, 3, 4 et 5.

Dat volgens het gevoeghe sub no 6 voor sooveel die vrouwe van 't voorss. Turnhout in hare commissie gegeven tot de veranderinghe van 't Majistraet voor den jaere 1662, hadde gelieven 't insereren de clause, « consenteren voorders dat by provisie voor dese ryse sal. moegen voorts geprocedeert worden tot voorder verhiessinghe van de resterende vyff schepenen volgens het gebruyck aldaer tot nocht toe geobserveert, » die predecessoren der supplianten daer tegens hebben geprotesteert gehadt conform deselve acte sub no 5 ende 't selve protest hebbende laeten insinueren aen den heere Rivet Raed ende secretaris van hare Hoogheyt die voorss. vrouwe van Turnhout, den selven daerop heeft geantwoort gehadt dat d'intentie van hare voors. Hoogheyt niet en was aen de costumen ende Privilegie der selve stadt int' minsten te derogeren. Dat vervolgentlyck oock niet en behooide gederogeert te worden aen de vernieuwinghe van het Magistraet gedaen op den 7 January en 3 februari van desen loopende jaere volgens de commissie van hare Edele Moghende die van den Raede en Rekeninghe van syne Con. Mt van Groot Britagnie glorieuser memorie aengesteld geweest en by resolutie van hare Hooghm: die heeren staeten generael van de Vereenighde Nederlanden, in qualiteit als executeurs van den testamente van Prins Frederick Hendrick mede glorieuser memorie en van Hooghemelde syne Mt geauthoriseert, soo blyckt vuyt het gevoeghe sub no 7. Terwylen dat bij provisie van desen Hove van date 19 Septembris 1706, gegeven naer vorich rapport gedaen in vollen Raede aen beyde de partyen contendenten tot de heerlyckheyt van 't selve Turnhout ende desselfs landen is geinterdicteert geweest die van den voorss. Raede en Rekeninghe te stooren ofte cenich beletsel te doen in henne respectieve administratie ende directie en dat deselve provisie is geconfermeert by de naerdere van den 31 decembris naervolgende ten dese by copie sub no 8. Desen eventwel niettegenstaende heeft den tegenwoordighen schouteth der voorss. stadt den jersten deser loopende maent van septembris aen de eerste supplianten in originali ghe-toont sekere resolutie van hare voors. Hooghm. waervan hier neffens gaet copie sub no 9 ende naer vermoegen van deselve tot naerder order gecontinueert die Magistraet dewelcke den voorleden jaere heeft gedient gehadt, gelyck als blyckt vuyt d'acte staende achter diegene van de voors.

7 January hiervorens sub n° 7; presumerende by dyen middel afsetten diegene ter lester veranderinghe syn aangestelt geweest niet alleen buyten den tyt voorgaendelyck geplogen, maar oock in prejuditie van 't gene door die van den voorss. Raede ende rekeninghe als geauthoriseerde by desen raede met die supplianten in conformiteyt van de voorss. privilegien en oudt hercomen is gereguleert ende gearesteerd, ende waer door de voorss. Privilegien en oudt hercomen tot welcker maintien die supplianten privativelyck ten desen pretenderen 't ageren. comen gealtereert ende gecrenckt te worden. Dat arger is gelyck de voorss. Magistraet naederhant heeft gekosen gehadt die Borgemeesters en alle ander^e subalterne officieren, soo ist dat den voorss. schouteth deselve officieren oock niet en wilt herkennen, hebbende aen de tegenwoordich soo dienende als affgaende Borgemeesters verboden betalinge te doen op ordonnantien dewelcke syn geteekent door die dry lest aengenomen Schepenen, Pretenderende boven dyen dat de rekeningen dewelcke die Borgemeesters aen de tegenwoordighe schepenen hebben gedaen souden onbehoorelyck gesloten syn ende als door ongequalificeerde personen oock soo gedaen syn 't sedert de voorss. veranderinge gerefuseert gehadt te leggen die ordinarissche genechten (1) tot den vierden deser loopende maendt van 7bris, als wanneer ten gepresigeerden daeghe wederom heeft doen ophouden de rolle om dat de tegenwoordich dienende schepenen gecompareert waeren soo van alles compt te blycken vuyt het gevoegde sub n° 10. Maar want hier door veroorsackt worden menigvuldighe confusien ende desorders, dat voorders d'acte begaen door d'eerste ende tweede supplianten conform de voorss. Privilegien ende oudt hercomen niet en moegen vercort ofte gealtereert worden ter oorsacke van de vooberoeopen resolutie van hare Hooghm. van den 20 Augusti voorss. mits dat syn het gevolg van eene executie derselve privilegien, dewelcke van den cant der supplianten oock goet trouwelyck is gedaen met die geauthoriseerde, dewelcke bij desen Hove oock provisionelyck syn gequalificeert geweest sonder prejuditie van de gerechticheyt van de voorss. partyen contendentes, soo ist dat sy supplianten genoodtsaecht syn hen recours te nemen totten Hove. Oodmoedelyck biddende denselven gelieve gedient te wesen te verclaeren dat de veranderinghe van 't voorschreven Magistraet van den 3 February lestleden volgens d'introeping van den 7 January te voorens tot conservatie en maintien van de voorss. Privilegien ende oudt hercomen haer effect moet sorteren gelyck oock allen

(1) Gerechtsdagen

d'acten dewelcke de voorss. Magistraet in de gemelde qualiteyt hebben begaen en particuliereyck die collation van de voorss. subalterne officie, het hooren ende sluyten van de voorss. Borgemeesters rekeningen, dyenvolgens den voorss. schouteth te condemnieren d'acte in contrarie begaen en particuliereyck die gene den voorss. jersten septembris ende alle diegene daer vuyt ende naer syn gevolgt te doen ende laeten vaeren sonder cost ofte last der supplianten, hem ordonnerende boven dyen die genechte te leggen volgens ouder gewoonte en alsdan te laeten geschieden alle judiciele acte die sullen versocht worden ende interdicerende soo aen hem als wie het soude mogen wesen aen d'executie derselve te doen enich belet ofte obstackel, mitsgaeders aen d'eerste ende tweede supplianten in d'exercitie van hene respective functien tot den jersten werckendagh naer dry Coninghen op alsulcken pene ofte amende als t'Hof sal gelieven 't arbitrerem met costen oft dat anderssinds etc. Ende in cas van conatie (convocatie) interim provisionele inderdictie van iet voorders 't attenteren ende ordonnantie tot het leggen van de voorss. genechte, D. D. etc. onderteekend Bouwens.

Copie van de eerste Appostille.

Advies van het officie fiscael om etc., actum den 20 september 1707 (onderteekend) Verhagen.

Copie van de tweede Appostille.

Gesien 't voorss. advies sy gecoiceert aen partyen om hier tegens te seggen en binnen acht daegen naer de coitie op pene van naerdere provisie. Actum 24 sept. 1707 (onderteekend) Verhagen.

N° 10. Extract vuyt het Resolutie boeck der stad ende vryheyt van Turnhout waerinne onder staet als volgt:

Alsoo van alle immemorale tyden alhier is geobserveert geweest den dagh van verandering der Magistraet te wesen op den 3^e February ten sy in tyden van peste en groote oorloghen, ende dat volgens het oudt gebruyck hercomen en privilegien noot binnen s'jaars de weth en mach verandert worden voisse van 19 January 1619 ende de resolutie van 6 February 1642 ende noch veele naervolgende soo ist nochtans dat den heere hooftschouteth Jacobus Van den Broeck door syne acte van den 1^{en} deser gehouden tracht sich onbehoorelyck te vermecten de Magistraet op den 3^{en} February 1707 aangestelt te veranderen, niettegenstaende deselve alsdoen behoorelyck is aangestelt volgens d'acte van de Raeden geauthori-

seert tot de provisionele administratie van naerlaetschap van syne Coninglycke Majesteyt van groot Bretagne Glorieuser Memorie: int regard van de heerlyckheyte van Turnhout breeder in deselve acte vermeldt synde dese acte noch gecorrobereert, geconsigneert ende vastgesteld door sekere appostille van souvereynen Raede van Brabant staende op de requeste van de heeren van den Raede en Rekencamer in Schravenhage tegens welcke acte van veranderinghe van heere Hooftschouteth voorgemelt is door de schepenen op den 3^{en} February lesleden aengestelt, geprotesteert van attentaet en onbehoorelyckheyte als niet mogende volgens hennen ceedt dusdanige veranderinge toetestaen.

Ende want dusdanige cavillaen van voors. heere hooftschouteth smaeck crygen van usurpatie van Jurisdictione niet anders tenderende als om ons goet recht, out hercomen ende privilegien te vernietigen ende te verdelligen, soo is goed gevonden, ende geresolveert dat den voorschepen Jacobus Schryvers sich op het spoedichste sal begheven naer Brussel ende sich aldaer vervoegen met den heere Pauly heere van Arendonck deselve daer toe mits desen committerende omme over dese saecke te adviseren ende ingevalle dese saecke naerder recht versocht, daer inne voortstegaen met volle macht van een ofte twee advokaten ende procureurs te substitueren soo en gelyck sy gecommiteerde dat sullen goet vinden te behooren promittentes et obligantes prout in forma juris.

Ende alsoo den voors. heere hooftschouteth sich oock heeft vermeten van op den 12^{en} deser door den voster (1) te interdiceren ende verbieden aen Lauwerens van Velthoven en Jan Boots respectie affgegaen en dienende Borgemeesters deser stadt en vryheyt egeene ordonnantien die syn gegeven ende sullen gegeven worden onder signature van S. Van Henxthoven, Fr. Van Schots, en S. Adriaen Verhoeven welcke dry voornoemde persoonen nu al over de seven maenden in actuelen dienst van het schepenen ampt syn geweest ende van dewelcke oock diversche ordonnantien voor den heere hooftschouteth syn onderteekent geweest en haeren naam oock diversche reysen in syne presentie op het quartiers resolutieboeck is gestelt etc. soodat het voors. interdict ende verbot seer cavilleus is ende daer vuyt in dese gemeynthe veele inconvenienten staen te resulteren soo worden de voors. gecommiteerde oock gelast het selve te verthoonen in den Souvereynen Raede van Brabant ende daerinne ende tegens te doen als te raede.

Ende alsoo dit jaer noch egeene weeckelycke genechten syn geleyt

(1) Veldwachter.

tot groot naedeel van ieders goet recht, als nu lest op den 4^{en} ber tegens saterdagh den 10^{en} deser het gene evenwel den heere hooftschouteth niet heeft gelieven te laeten voortsgaen ende naer apparence het nu geteyde genecht tegens saterdagh eerstcomende niet en sal voortsgaen soo worden de voornoemde gecommiteerde gelieft daer over te volbrengen haere leste commissie aen haer tot dyen eynde gegeven.

Aldus geresolveert by schepenen ende gesworens met haer gevoecht de meeste gegoyde dese onderteekent hebbende desen 15^{en} ber 1707, ende waeren onderteekent J. Schryvers, Hend. Robert, Peeter Van Eynde, J. A. Van Henxthoven, Jan Schats, Adriaen Verhoeven, Peeter Volders, Geeraert Roevens, Franchois Cleymans, Jan Hendrickx, Adriaen Vueghs, Wauter Dergent, Lauwerys van Velthoven, Jan Boots, Willem Hendrickx, aelmoessenier, Jan Van de Venne, Daniel Canters, Jan Maes, Jacobus de Vries, kerckmeester, Peeter Van Laer, dit is het handtmerck van Jacob Wauters, verklaerende niet te connen schryven, onder stont me presente onderteekent G. Proost secretaris, onderstont concordantiam attestor, onderteekent Proost.

Onder stont: Wy ondergeschreven verclaeren tot allen hetgene voorschreven en het puteren (1) van requeste te substitueren den Procureur Dehulder, senior, ende daerop totten definitieven te vervolgen, promittentes et obligantes prout in forma Juris. Actum binnen Brussel den 20^{en} ber 1707, onderteekent J. Schryvers, et Pauly.

No 9. Extract vuyt het register der resolutien van Hooch Mogende heeren staeten generael der vereenigde Nederlanden. Sabbathi, den 20 Augusti 1707.

Is gehoort het rapport van de heeren van Brouckhuysen ende andere haere Hooch Mogende gedeputeerde totte saecken van de naelaetschap van Syne Majesteyt den Coninck van groot Bretagne glorieuser gedachtenis, hebbende ingevolge ende tot voldoeninge van derselver resolutie commissoriael van den 17^{en} deser ende verscheyde andere van vorige datis geexamineert de memorien van den heere Baron van Schmettau plenipotentiaris van Syne Majesteyt den Coninck van Pruysen houdende clachten over de proceduren van de Raeden geauthoriseert tot de provisionele administratie van de nalatenschap van Syne Majesteyt van Groot Bretagne, glorieuser gedachtenisse, in het regard der heerlyckheyte Turnhout, breeder

(1) Oordeelen.

in de voors. memorien vermeldt, waarop gedelibereert synde is goet gevonden en verstaen mits desen te verclaeren dat de proceduren door de generaele Raden geauthoriseert tot de provinsionele administratie van de gemelde naerlatenschap raeckende de voors. heerlyckhey Turnhout worden gehouden als niet geschiet ende werden de generaele Raden mits desen gelast haer met de heerlyckhey Turnhout niet meer te bemoyen, wordende de décisie van de differenten tusschen de hooge geïnteresseerden daer over gelaeten aen de kennisse ende decisie van den ordinnaris en competenten rechter aen welcke partyen ten wederseyden haer connen adresseren ende ten possessoire oft petitoire soodaenighe actie institueren als te Rade sullen werden ende sal extract van dese haer Hoogh Mogende resolutie door den agent Rosenboom gestelt werden in handen van den genoemde heere van Schmettau om te dienen tot antwoordt op synce voors. memorien. De heeren gedeputeerden van de provincie van Vrieslandt hebben op het bovenstaende rapport doen aentekenen dat haer met selve niet en connen conformeren als geprosteert synde vuyt een besoigne in hetwelck niet en syn geproduceert de memorie van de vrouwe furstinne Douairiere van Nassau noch het bericht van de Raeden van de domeynen van den Coninck van Groot Bretaigne, glorieuser gedachtenis, beyde het bovenstaende subiect concerveren niettegenstaende ten stercksten by haer Hoogh Mogende gedeputeerden soo in de conservatie als in haer Hoogmogende vergaderinge daer op is gevryeert om partyen nyet gedestitueert te sien van gehoort te worden ende dat by haer Hoogmogeden resolutie van den 5ⁿ ende 18ⁿ July de voors. memorien ende het bericht syn gestelt geworden in handen van heeren commissarissen om te worden geexamineert dat de voors. besoigne laborerende van precipitantie ende aenlopende menichvuldige eygene resolutien, verclaeringen in authorisatie van haer Hoogmogende van den 30 May 1707, den 30 Juny en 28 Augustus 1706 en specialyck van den 11 February 1707 alsmede tegens het bekende decreet van de Cancelerye van Brabant in dato den 1ⁿ Septembris 1706 niet anders als indiscreet connen aensien, vervolglyck het rapport met de opgevolghde conclusie te contradiceren ende overnemen de heeren gedeputeerden van de provintie van stad ende lande hebben doen aenteyckenen dat vermeynen dat de periode spreckende dat de Raden gelast worden sigh met de heerlyckhey van Turnhout niet meer sullen bemoyen behoorde te worden geroyeert.

N° 8. Aen den Coninck in synen Raede, geordonneert in Brabant.

Verthoonen met behoorelycke eerbiedinge de heeren van den Raede ende rekenkamer in Sgravenhage aengesteld door wylen Willem den derden Coninck van Engelant Glorieuser memorie ende naer desselfs affleyvichhey gecontinueert en geauthoriseert door de Hoogmogende heeren Staeten generael der geuniceerde Nederlanden, als executeurs testamentairs van de testamenten soo van wylen prince Frederick Hendrick als van de Coninck van Engelant, dat alhoewel T'hof is gedient geweest naer voorgaende rapport gedaen in vollen Raede 't interdicieren by provisie van remonstranten te stooren oft eenigh beletsel te doen in hunne respectieve administratie ende directien over de goederen van wylen den voors. Coninck van Engelandt vermeldt in de twee requesten geappostilleert op den 1ⁿ septembris lestleden te weten van de goederen gelegen in Brabant, en dat dese requesten en interdictien niet alleenelyck aen de respectieve partyen syn geccoiceert geweest maer alnoch alomme vercondicht by publicke affictien, en naementlyck tot Turnhout, soo is het evenwel dat den heere schouteth Van den Broeck tot hier toe de voors. interdictie niet en heeft gereverendeert nochte aen de bevelen van desen raede georsaemt, doch ter contrarie, want hy heeft voor eerst verscheyde eyckeboomen, olmboomen ende mastboomen doen vallen en vuyt doen gedaen hebbende op de dreve oft sekere wegh tusschen de Warande ende het Casteel van Turnhout, sonder dat hy daarvan kennisse heeft gegeven aen den rentmeester van de domeynen aen den welcken altyt van oude tyden syn toegesonden geweest de ordre om te velen eenige boomen, voorders heeft men bevonden dat tusschen deselve Warande en het Casteel alnoch waeren gevallen dry eycke boomen met eenige mastboomen staende in de dreve, altemael door ordre van den voors. schouteth affgecap, als wanneer den rentmeester van de domeynen aen den gemelden schouteth heeft gevraecht door wiens ordre hy sulcx in 't werck hadde geleght waer op hy heeft geantwoort te hebben speciaal ordre van den heere Stynnen gemachtichden van Synne Magisteyt van Pruissen welcken volgende hy de voors. boomen laet corten ende saegen ende hem niet vergenogende met dese begaene feytelyckheden soo ontrent het Casteel als warande tot prejuditie van den boedel van Synne Majesteit van groot Bretaigne hooger memorie, soo heeft hy ontboden de boschwachters, van het bosch van grootenhout aen de welke hy heeft gethoont seker ordre van den voors. heere Stynnen om voor hem ende 't synen behoeve te cappen duysent spaeren en deselve vuyt den voors. bosch te voeren ende te brengen ter plaetse van het goet van den voors. Schouteth om deselve voor

hem aldaer tot eene schuere oft huysinge te gebruycken, welke goederen wel ontrent twee uren van het voors. bosch syn affgelegen en vuyt dier consideratie behelst hetselve ordre onder andere dat de vrachten daer van die sooveel sullen costen als het emport van de sparren sullen moeten betaelt worden by den rentmeester van de domeynen van Turnhout, doch aengemerckt dese feytelykheden ende attenttaeten directelyck tenderen tot vilipendencie van de interdictie by desen souvereynen Raede gedecerneert ende dat het te beduchten is dat men niet sal ophouden met boomen te cappen en de remonstranten van alle kanten te stooren in hunne administratie en directie, soo nemen sy wederomme hun recours tot UE. Majesteyt.

Seer ootmoedelyck biddende gelieve gedient te wesen te verclaren dat het affcappen van de voors. boomen en de meer reste hier vorens vermeldt bestaet in de contraventie ende interdictie van desen Raede en dat alles 't selve als feytelyckheden en attenttaeten door den voors. heere Schouteth van den Broeck costeloos ende schadeloos moet worden geweest met permissie van de costen, schaeden en interesten 't synen laste te mogen libelleren en iterative interdictie van desgelycx noch te doen op alsulcke pene als 'T hoff tot maintien van haere gevoleerde autoriteyt sal vinden te behooren.

Ende ingevalle van coalitie terwylent het van de intentie der suppleanten volcomentlyck compt te blycken en dat het is eene saecke van seer quaedt gevolg 't accordeeren permissie van arrest op de affgecapte boomen met iterative interdictie van der supplianten in eeniger manieren te stooren in hunne directie en administratie 't sy met te cappen eenige boomen oft anderssints op pene van boven. D. D. etc onderteekent Duchesne.

Copie van de 1re Apostille: Advis van 't offitie fiscael om etc. actum 30 December 1706 ondt. Verhagen.

Copie van de 2^e Apostille. Gesien het advies vant' offitie fiscael sy dese gecoiceert aen partyen om daer tegens te seggen binnen acht daegen naer de versochte permissie van arrest op de affgecapte boomen alhier vermeldt interdicerende aen partyen van de supplianten in eeniger manieren te stooren in hunne directie ende administratie 't sy met te cappen eenige boomen oft anderssints op pene van vyftich pattacons amende. Actum 31 Decembris 1706 was gearapheert: Grys p: vt. ondt. Verhagen.

Copie van d'1re Relaes. De copie van d'origineele requeste metten apostille aldaer gemargeert wegens de heeren van den Raede en Rekecamer in 'S gravenhage en geapostilleert op 31 December

1706 gearapheert Grys p: vt. en onderteekent H. Verhagen met een stuck annex is door my ondergeschreven Deurwaerder by copie autentiek gedaen aan den heere Van den Broeck hooftschouteth van Turnhout mits synce absentie aen Mevrouw synce huysvrouwe et acceptavit, Toirconde in Turnhout desen 12 January 1707 onderteekent Reys.

Copie van de 2^e Relaes. Item ten versoecke van de voors. heeren Raeden en rekenamer in S'gravenhage en naer vermogen van de appostille gemargeert op hunne voors. requeste geapostilleert in Synce Majesteyt Souvereynen Raede van Brabant, date 31 December 1706 gearapheert en onderteekent als vooren, belast met arrest en interdictie, hebbe ik ondergeschreven Deurwaerder wegens Synce Majesteyt als Hertoge van denselven lande, arrest en saisissement gedaen in handen van den heere Van den Broeck hooftschouteth van Turnhout op alle de affgecapte boomen soo eycken, olmen, mast als alle andere, met verboth van deselve niet te doen ofte laeten amoveren van den gronde, interdicerende tot dyen volgens synce Majesteyt als vooren van sich selven niet meer te verwonderen tot eenich gesach, 't sy tot doen cappen van boomen als anderssints in eenige manieren, de voors. requiranten te stooren in hunne directie ende administratie breeder bij de voors. requeste en appostille vermeldt op pene van vyftich pattacons van amende aldaer gedecreteert ende dit gedaen mits de absentie van den heere schouteth in handen van Mevrouw synce compagne metten effecte van myn exploicte daer onder staende et acceptavit. Toirconde in Turnhout desen 12 January 1707 onderteekent Reys, onder stont: Accordeert met d'originele quod attestor, ende was onderteekent: De Hulder, nots.

No 7. Extract vuyt den manuale oft saeterdaghsche rollen der stadt ende Vryheyt van Turnhout waer inne onder andere staet als volgh:

1 January 1707. Naerdatt op den 7^{en} January 1707 eersten wercken-dagh naer den feestdagh van de H. dry Coningen den heere schouteth de gesworens van hennen eedt op den heere huys alhier hadde ontslaegen gelyck dat van outs gewoon was te geschieden op den voors. daeghe Jan Baptist Van Meurs; Jacobus Schryvers, Hendrick Robert, Peeter Van Eynde, Egidius Stuyck, Melchior Vueghs, ende Peeter Volders hadden bevolen dat sy als schepenen gelyck sy waeren, andere seven persoonen souden kiezen, vuyt de alderbeste, alderrykste en vreedsaemste mannen van dese stadt ende vryheyt Turnhout die sy schepenen naer hunne conscientie de meeste ende bequaemste in den gerechte van dese voors. stadt

en Vryheyt souden oordeelen ende andere wederom inne te roepen ende voorders doen soo sy van outs altyt hebben geplogen.

Soo ist dat sy voors. schepenen (Godt ende hunne conscientie voor oogen hebbende) hebben innegeroepen Jacobus Albertus Van Henckhoven, Jan Schots, Jan Maes, Jacobus Wouters, Jansone, Jan Peeters, Adriaen Verhoeven, ende Geeraert Roevers, welke voors. seven persoonen ende goede mannen de voors. schepenen aen den heere hoofschouteth hebben overgelevert ende gegeven omme naer ouder gewoonte ter puyen aff te laeten lesen door den voster alhyer ende om daer naer onder eede gestelt te worden om hetselve gedaen synde ten voorgenoemden daeghe naeruoen te procederen met de voors. oude schepenen.

Ten voors. daege de voornoemde goede mannen door den voster ten thien ueren voormiddagh ter puyen aff gepubliceert ende affgelesen synde ende door denselven voster ontfangen hebbende de wethe om den cedt in handen van den voors. heere schouteth te comen doen soo syn ten voors. daege naer noen de voornoemde ingeroepen ende gansche persoonen op den heere huuse alhyer verschenen ende hebben gedaen den behoorelycken cedt met den vingere op den H. Cruyse in handen van den heere Schouteth ten overstaen van de voors. schepenen, die et anno ut supra, 3 Februarij 1707. Jan Bapt. Van Meurs, Hend. Robert, Jacobus Schryvers, Peeter Van Eynde, Egidius Stuyck, Melchior Vueghs, Peeter Vol-ders.

Nieuwe schepenen ende gansche persoonen.

Albertus Van Henckhoven, Jan Schots, Jan Maes, Jacob Wouters, Adriaen Verhoeven, Jan Peeters, Geeraert Roevens.

Commissie van haere Ed. Mo. etc.

Alsoo in de aenstaende maent February naer ouder gewoonte in de stadt en vryheyt van Turnhout, de schepenen ende gesworens vuyt den naeme ende van wegens den heere dienende verandert ende in plaetse van de affgaende schepenen wederom andere aengesteld en beeedicht te worden voor desen loopenden jaere 1707, soo ist dat die van den Raede ende Rekeninghe by syne Conincklycke Majesteyt van Groot Brittainne glorieuser memorie aengesteld geweest ende by resolutie van haere Hoogh Mogende in qualiteyt als executeurs van de testamente van prins Frederick Hendrick mede glorieuser memorie ende van Hooghemelde syne Majesteyt geauthoriseert vuyt besondere redenen deselve daertoe moverende voor ditmael goet gevonden hebben dese commissie op te draeghen ende aentevertrouwen aen Jonckheer Hubertus Jacobus Van den Broeck hoofschouteth aldaer ofte (in cas van desselvs onverhopte

onwillicheyt, ende dat denselven difficulteerde ofte in ingebreken bleef dese commissie tydelyck ende naer behooren op den ordinaerissen dagh ende ure werckstellig te maecten) den Rentmeester van de Domeynen aldaer, Mijnheer Franchois Pauli, beyde deselve voorsulcx committerende, lastende ende autoriserende hiermede, omme te procederen tot vernieuwinge ende veranderinge der Magistraet van de voornoemde stadt ende Vryheyt van Turnhout, in den voorleden jaere gedient hebbende te vorens, hun van haeren cedt te ontslaen, van haeren gedaenen dienst te bedancken en in de voornoemde stadt en vryheyt van Turnhout wederom tot schepenen respectieve te verkiesen de persoonen van Hendrick Robert ende Adriaen Verhoeven omme by deselve voorts te worden geprocedeert tot verkiesinge van vyff andere denselven daertoe voor dese reyse by provisie ende sonder prejuditie van het voorder recht en hoogheyt den heere daerinne competerende, autoriserende, aen maenende enne ernstelyck recommanderende deselve alsoo verhooren schepenen ende andere gesworens de eendracht, rust ende welvaert van de voornoemde stadt ende onderdaenen, ende sal hy gecommiteerde aen den Raede van Syne Hooghemogende Majesteyt doen schriftelyck rapport van syne verichtighe ende ervarentheyt. Actum ter camere van den opgemelten Raede en rekenkamer in S'gravenhaghe, desen 27 January 1707 was onderteekent Swerts Vt. onder stont, ter ordonnantie van deselve, onderteekent F. Van Schuylenbourgh.

Acte Van Schootinghe. Op heden den 3ⁿ February 1707 compareerde den heere Pauly geauthoriseerden den welcken vuyt crachte van syne commissie de date 24 January 1707, onderteekent als hiervoorens is geinsereert aen my onderschreven secretaris der stadt ende vryheyt Turnhout, originelyck gethoont ende met de naerbeschreven gecollationneert heeft gedaen mits refus van den heere Schouteth, synde daertoe door den heere Franchois Pauly rentmeester etc. differente reysen soo door den voster als oock door den deurwaerder Reys. daertoe ontboden ende nochtans op de gewoonelycke ure niet gecompareert de schootinghe naer ouder gewoonte vuyt de vryheyt soo en als nieuwe schepenen ende wegens die van den Raede ende Rekenkamer by syne Conincklycke Majesteyt van Groot Brittainne glorieuser memorie aengesteld geweest ut latius in de voors. commissie heeft ingeroepen Hendrick Robert ende Adriaen Verhoeven ende alsoo de voordere inroepinghe compareert de voergenoemde stadt ende vryheyt naer ouder gewoonte ende out hercomen soo hebben den voors. Hendrick Robert ende Adriaen Verhoeven naer voorgaende deliberatie by hun appointe-

ment gehouden ingeroepen Jacobus Albertus Van Henckthoven ende Jan Schots de welke oock gecompareert synde op den heeren huysse alhier ende hun gevoegt hebbende in hunne secrete camer hebben te saemen innegeroepen Jacobus Schryvers ende Peeter Van Eynde, welke voors. vier gevoegt synde met de voors. twee ende alsoo ses te saemen synde naer voorgaende deliberatie gereireert hebbende in de gemelde secrete caemer, hebben te saemen innegeroepen Peeter Volders onder Oosthoven. Actum ut supra et finitum post horam primam post prandium, onderteekent J. Proost secretaris.

Op de convocatie van Joncker Hubertus Jacobus Van den Broeck hoofschouteth syn gecompareert op den Stadhuysse alhier Jacobus Schryvers, Hendrick Robert, Peeter Van Eynde, J. A. Van Henckthoven, Jan Schots, Adriaen Verhoeven, Peeter Volders, Egidius Stuyck, J. B. Van Meurs, Jan Maes, Jan Peeters, Geeraert Roevens ende Jacob Wouters respectieve schepenen ende gesworens.

Aen dewelcke den voors. Joncker Hubertus Jacobus Van den Broeck hoofschouteth der stadt, lande en quatiere van Turnhout heeft overgelevert ende gethoont in originali het extract vuyt het register der resolutien van de hoogmogende heeren staeten generael der Vereenigde Nederlanden genomen sabbatti 20 Augusti 1707 alhier naerder geinsereert over en in saecke der heerlyckheit, ende Baronnie van Turnhout breeder in hen voors. extract ende resolutie vermeldt ende aen hem convocant toegesonden door syne Excellentie den heere Baron van Schmettau plenipotentiaris van Syne Conincklyke Majesteyt van Pruyssen ende alsoo by deselve resolutie wordt verclaert dat de procedures door den Raedt en Rekencaemer in 's Gravenhaeghe residerende ende geauthoriserende tot de provinsionele administratie van de gemelde naerlactenschap raeckende Turnhout, worden gehouden als niet geschiet en vervolgens de schepenen by hunne acte aengesteld op den 3ⁿ February 1707, oock moet gehouden worden als niet geschiet, soo ist dat den voors. hoofschouteth andermael alsnu continueert tot naerder ordre, de magistraet van Turnhout den voorleden jaere gedient hebbende, omme op den eedt die sy hebben gedaen aen Syne Conincklyke Majesteyt van Pruyssen als heere ende Baron van Turnhout syne voors. bancke als schepenen der voors. stadt en vryheyt te bedienen, houdende voorders Syne Majesteyt voors. alle de veranderinghe en vernieuwinghe dier vuyt anderen naem ende autoriteyt gedaan voor pure attentacten ende infractien tegens syne hoogheden ende gerechtigheden hun privativelyck competierende nopende de heerlyckheit ende Baronnie van Turnhout. Actum

prima 7bris 1707. De gecosen ende aengestelde schepenen op date 3 feb. 1707, syn by desen tegens de bovenstaende acte, protesterende van attentact ende onbehoorlyckheit, versoekende daervan copye omme te doen als te Raede, actum ut supra, ita est, ende was onderteekent Proost.

No 6. Extract uyt het resolutie boeck der stadt ende vryheyt van Turnhout waerinne onder andere staet als volgt.

Op heden den 9ⁿ gber 1662 soo verclaere ick ondergeschrevene secretaris deser stadt en vryheyt van Turnhout als tot het naerbeschrevene gecomiteert by schepenen ende gesworens deser stadt voors. vuytwysens hunne resolutie ende commissie hier bovenstaende de date 6 gber 1662, dat ick my in dier qualieteyt benefens Willem Mertens en Geeraert Wauters Schepenen hebben getransporteert ten huysse van den Rentmeester Pauly en aldaer hebben door last als voors. geweest, vinden de heere Livet Raedt en secretaris van hare Hoogheyt onse genaedighe vrouwe, ten elf uren voornoen, aen dewelcke hebben voorgelesen d'acte by schepenen ende gesworens geconcipieert raeckende den keus ofte scheutinge van de schepenen alhier, staende hier voorens onder de resolutie van den 23ⁿ Octobris 1662 in het lanck uytgedrukt en oock ter registre manuael deser stadt en vryheyt ad perpetuam rei memoriam, beginnende de voors. acte als volgt.

Alsoo in 't veranderen van de Magistraet van Turnhout van alle oude tijden is costume etc. naer welke lecture geschiet synde in presentie van de voors. twee schepenen als hier toe expresselyck gecomiteert, hebben aen de gemelde heeren Raedt en Secretaris van de voors. acte gegeven copye auctenticq, die daer op seyde en antwoorde onder andere dat d'intentie van haere Hoogheyt niet en was aen de Costuymen en privilegien deser stadt in 't minste te derogeren en dat hy de voors. acte aen haere Hoogheyt voors. soude voordraegen omme etc. en was onderteekent J. Proost onder stont concordantiam attestor en was onderteekent Proost secretaris.

No 5. Extract wt het resolutie boeck der stadt en vryheyt van Turnhout waerinne onder andere staet als volgt:

Alsoo in 't veranderen van de Magistraet van Turnhout van alle oude tyden is costuymen en geploghen dat alle jaeren op denersten werckendagh naer dry Coninghen den Schouteth ende dienende schepenen benefens hunnen secretaris voornoen op den heere huysse ofte stadhuysse compareerden alwaer de voors. schouteth ontslaeghen hebbende de gesworens van hennen eedt, en de seven schepenen alsdan present bevolen hadden andere in henne plaetse te kiezen wt alderbeste, vrectsaemigste, ryckste, wyste ende Room-

ste Catholieken der voors. stede en vryhey, soo ist dat de selve seven schepenen, Godt en conscientie voor oogen hebbende, dry ingesetenen alnog insgelycx gediend hebbende onder de paelen van Oud-Turnhout ofte gehuchten daer onder behoorende, wederom ineroepen, roepende daertoe noch dry nieuwe persoonen van goeden naeme en facie waervan de twee geseten syn onder Turnhout en den eenen onder Out-Turnhout oft gehucht van dyen, maeckende 't saemen seven int getal die welke die voornoemde schepenen door hennen secretaris aan den voors. hunnen schouteth overgeven omme door den voster ter puyen aff, alsdan ten elff uren voornoen affgelesen te worden, d'welck gedaen synde, en die voors. vier ingeroepen en dry nieuwe gecosen naer noen van dyen daeghe (naer voorgaende weete) ten vyer oft vyff uren hun verthoonen op den voors. stadthuys, ende in eedt gestelt synde door den voornoemden heere schouteth ter presentien en overstaen van de voors. oude schepenen.

Soo ist dat de voors. nieuwe schepenen hun vervoegen neffens de voors. oude schepenen in richtbancke van de jaere gedingen ten selven daeghe, om een ieder recht te administreren naer behooren, tottertyt toe deselve van de anderen worden gescheyden, d'welck geschiet op den jersten werckendagh van Lichtemisse voor noen op de stadhuysse voors. als wanneer de voors. schouteth van wegens Synce Conincklyke Magesteyt altyt wt de voors. vierthien persoonen heeft gecosen twee persoonen, welke twee noch tot hun alsdan kiezen noch twee, maeckende 't saemen vyer, waernaer de voornoemde vyer noch kiezen dry persoonen, waer onder altyt moet eenen syn van Out-Turnhout oft gehuchte voors. maeckende 't saemen seven mannen die voor dat jaer dienen als schepenen en die resterende als gesworens alles naer ouder gewoonte die d'administratie voor dat jaer aennemen naer behooren etc.

In welck gebruyck en costuymen van veranderinghe nimmermeer voor desen en is noodich geweest noch en heeft versocht ofte aengenomen geweest eenich ordre ofte consent van hoogerhant ende mits haere Hoogheyde de Princesse Douariere d'Orange als vrouwe van Turnhout heeft gegeven commissie en authorisatie om te procederen tot vernieuwinghe en veranderinghe van het Magistraet van desen jaere 1662. In conformiteyt van stadts privilegien en costuymen met clause consenteren voorders dat by provisie voor dese reyse sal mogen voorts geprocedeert worden tot voorder verkiessinghe van de resterende vyff schepenen, volgens het gebruyck aldaer tot noch toe geobserveert, soo schynt dat daer door by haer Hoogheyde verstaen wordt het selve consent daer toe noodigh te wesen

ende sonder t'selve die veranderinge nyet te mogen geschieden d'welck als wesende directelyck tegens d'oude costuymen, gebruyck ende privilegien, soo syn op date deser 't saemen vergaert die schepenen, geswoorens, bedeseters, gecommiteerde ende geroepen d'oude schepenen, d'ouderlingen en gegoyde, representerende het corpus en hebben te saemen goetgevonden ad perpetuam rei memoriam dese te doen enregistreren opdat in toecomende tyden geene inbreuck en come te geschieden tegens die voors. privilegien, oude costuymen en out hercomen en dat aen haer voors. Hoogheyde oft aen haere gecommiteerde daarvan wectentheyte sal gegeven worden ten eynde dat haer gelieft te syn in toecomende tyden soodanighe clausulen in haere commissie en authorisatie veranderinghe van de voors. weth nyet te laeten gebruycken gelyck het is geschiet in de procuratie ofte commissie tot dien eynde gegeven voor desen jaere 1662 om alle misverstandt en inconvenienten te voorkomen d'welck andersinds daer wt souden comen te gerysen, mits men niet en verstaet aen deselve privilegien, costuymen, ende oudt hercomen te laeten derogeren ofte veranderen en dat men oock niet en gelooft d'intendie van hare Hoogheyde oock sulcx te wesen. Aldus geresolveert ter vergaedinghe voors. de date en jaere voors.

Hier naer volgt het advies van den heere advokaat Moors op de voors. acte gegeven ende is als volgt: Gesien bij de ondergeschreeve dese bovengemelde acte mitsgaders de commissie en authorisatie van de vrouwe Princesse Douariere D'orange vrouwe van Turnhout de date 25 January 1662, is van advies dat die voors. vergaedinghe behoort te geschieden, noodtsaeckelyck ende hoogh noodich te syn de voornoemde acte te doen registreren tot conservatie van de privilegien, costuymen en out hercomen gebruyckt int veranderen van de Magistraet om dat door sulcke commissie, authorisatie ende expresse consente dewelcke nyet noodich noch oyt voor desen gebruyckt en syn te verliesen vry possessie van sonder sulcke commissien, authorisatie ende consenten die veranderingh van het Magistraet naer ouder costuymen te continueren. Aldus geadviseert binnen Brussel den 15 feb. 1662 onderteeckent M. Moors, onderstont concordantiam attestor en was onderteekent Proost secretaris.

No 4. Extract wt het resolutie boeck der stad en vryhey van Turnhout, waerinne onder staet als volgt:

Is by de naebeschrevene vierthien schepenen wederom gerevolveert de resolutie van den 13 January 1652 ende daerby gepersisteert te weete, dat men egeene scheuttinge wt hen lieden te ge-

schiedten sal toestaen dan op den eersten werckendagh naer Lichtemis toecomende, indervoegeen als dat van oudts is geplogen geweest als wanneer haere Hoogheyd oft derselver schouteth heeft den keus van twee uitte voors. vierthyen sonder meer, welke tweevoorder kiesien naer ouder gewoonte.

Is oock overdraeghen (1) dat men egeene continuatie en sal toestaen van oude schepenen als streckende tegens de privilegie deser stadt, breeder hier voorens in de resolutie de date 6 feb. verhaelt als nu opgelesen door den secretaris denwelcken wort ghelast 't allen jaeren naer te comen, waeren onderteekent Jacob Claessens, Mathcus Empssens, Willem Mertens, Matthys Van Meurs, Christiaen Mallans, Lauwerys Hyns, Willem Willemsen, Anthoine Cornelissen, Sebastiaen Van Meurs, Adriaen Vermeulen, Geeraert Wauters, Joos Colen, Matthys Devisser, onderstont concordantiam attestor, en was onderteekent Proost secretaris.

No 3. Extract wt het resolutieboek der stadt en vryheyd van Turnhout waerinne onder andere staet als volgt: 13 Jan. 1652.

Is by Jacob Claessens, Mattheuws Emsens, Willem Metten, Matthys van Meurs, Christiaen Mallans, Lauwerys Fyen, ende Willem Willems oude schepenen; Anthoni Cornelissen, Sebastiaen Van Meurs, Adriaen Vermeulen, Peeter Moelants, Cornelis Van Schaluynen, Merten Stevens ende Geeraert Geerts nieuwe schepenen overdraegen dat men egeene scheuringe wt hun lieden te geschieden en sal toestaen dan op den jersten werckendagh naer Lichtemis; in der voeghe als dat van outs geplogen is geweest, als wanneer haere Hoogheyd oft derselver officier heeft den keus van twee wt de voors. vierthien, welcks twee ander voorder kiesien naer ouder gewoonte; is oock voorgedraeghen dat men geene continuatie en sal toestaen van de oude schepenen als streckende tegens de privilegien deser stadt breeder hyervorens wt gedruckt in de resolutie de date sesden February 1642 verhaelt, d'welck men alle jaeren sal naerkomen ende wordt dyenvolgens de secretaris de novo gelast alle jaeren het vonnis daer in vermeldt de wethouderen ofte de vierthien voors. schepenen naer het veranderen van het Majistraet voor te houden en waeren onderteekent Jacob Claessens, Matthys Empssens, Willem Merten, Matthys van Meurs, Christiaen Mallants, Lauwery Fyen, Willem Willems, Anthonis Cornelissen, Sebastiaen Van Meurs, Peeter Moelants, Adriaen Vermeulen, Cornelis Van Schaluynen, Merten Stevens, nederwaerder stont: my

(1) Overeenkomen.

present als secretaris onderteekent J. Proost, onderstont concordantiam attestor en was onderteekent Proost.

No 2. Extract vuyt het resolutieboek deser stadt ende vryheyd Turnhout alwaer onder andere staet als volgt:

Domine 6 february 1642. Alsoo is desen jaere voors. by den heere schouteth Zoutlandt, de oude schepenen syn gecontinueert geweest in hen schepenen ambt tot misnoeginge ende protestatie der gesworenen, als directelyck streckende teghens d'oudt gebruyck herkomen ende vonnisse dienvolgens in den Raede van Brabant gegeven op den 19 January 1619 onderteekent F. Jourdin, hierboven van woorde tot woorde geschreven, welck oudt hercomen altyt was achtervolght geweest, dan in tyden van groote legers ende pestilentialie sieckte waer door d'ingesetenen deser vryheyd waeren genootsaecht hunne wooningen te verlaeten en vluchten in andere steden, dorpen, als veld, soo dat men d'oudt herkomen van den voormelden keuse soo preciese niet en conste achtervolghien ende want de vermeldte redenen in dese voors. jaere komen te cessereren, ende dat ordinarisse keuse vervolgens de voors. vonnisse d'oudt herkomen altyt wel moght worden onderhouden, opdat dese vryheyd in haere gerechtigheden niet en wirde geprejudicieert noch oock de nacomelingen, is by schepenen en gesworenen eendrachtelyck overdraeghen, dusdanige continuatie niet meer te doen, lastende onse secretaris ende syne naercomelingen alle jaeren op synen behoorycken tyt dese onse resolutie en vonnisse voors. voor te houden aen degeene die 't sal behooren, ten eynde etc. Aldus geresolveert ten daege ende jaere voors. concordantiam attestor en was onderteekent: Proost secretaris.

No 1. Extract vuyt het resolutieboek der stadt ende vryheyd van Turnhout waerinne onder andere staet als volgt:

Den keuse aengaende soo wanneer de weth alhier wort 't allen jaere verseth.

Gesien in den Raede van Brabant het schriftelyck vertoogh en remonstrantie aldaer den 24 December lestleden, gepresenteert ten eynde de selve Raede de tegenwoordige schepenen der vryheyd van Turnhout wel expresselyck soude worden bevolen sonder dissimulatie in presentie van den schouteth der voors. vryheyd te denomineren vierthien oft meer andere van de meeste en bequaemste persoonen om by den hove daer wt seven gecosen te worden totten schepenen ampte, ende andere seven houden als gesworens der selver vryheyd en 't selve voortaan van jaere tot jaere te onderhouden, en ingevalle van advyse te houden ende te doen houden alle voordere keuse van schepenen tegens den maendagh post regum van den

toecomenden jaere 1619, in staet ende surceantie tot naerder bevelen en ordonnantie van desen hove, gesien tot dyen het schriftelyck advys van de schepenen der poort en vryheyt van Turnhout; op alle geleth affdoende de voors. surceantie, permitteert die voors. rescribenten by provisie metten schepenen keuse voortstevaren behoudelyck dat de schouteth der vryheyt van Turnhout hebbe den ersten keuse van twee persoonen ten waere dat naermael conste bethoont worden de rescribenten henne keuse niet en competeren.

Aldus gedaen in den voorseyde Raede van Brabant 19 daegen in de maent van January in 't jaer ons Heere 1619, was geparaphceert P. D. vt. en onderteeckent F. Jourdin, ter seyde stont: geschreven st. die rescribenten voor rapport XII guls. Item voor dese acte XXX st. onderstont concordantiam attestor en was onderteeckent Proost.

Jaar 1807

Uittreksels uit het boek der besluiten:

Le Maire de la ville de Turnhout.

Gesien de needsackelycheyt van alle straeten ende Publicke plaetsen deser stadt, in eenen suiveren staet te houden, om te voorkomen alle besmettelijcke oft pestilentiële sieckten.

Gesien den artikel 605 van den strafwetboek:

Besluit:

1. Dat de inwoonders sullen gehouden syn alle saterdaegen, ieder voor hunne huysen de straeten zuiver te maeken als oock de gooten met suyver waeter daer door te doen spoelen.
2. Dat in den somer de borgers gehouden sullen syn de straeten met waeter te besproeyen ende alsdan het stoff wegh te vaegen.
3. Dat alle saterdaegen, te beginnen met den 7^e Meert 1807 tot den eersten Mey daer naer, de kleyne klokke ten vier ueren sal luyden, om alle borgers te waerschouwen van hun oft hunne dienstboden te begeeven aen het kuysschen der straeten op de penen gestatueert door den bovengemelden artikel ses hondert vijf.
4. Dat iederen burger, het slyck voortscomende uyt de gooten van de straeten voor syne huysinge oft erve moet houden op de pene als by den voorschreven artikel is gemelt.
5. Dat de uere van kuysschen sal veranderen al de saterdaegen ende de daegen voor de feestdaegen met het lengen ende kortten van de daegen, hetghene met het luyden van de klyn klok sal gewaerschouwt worden.
6. Den commissaris van policie wordt belast de volbrenginge deser te bewaeken.
7. Dese sal gepubliceert ende aengeplakt worden ter gewoonlycke plaetsen opdat niemand daervan onwetent sy.
Gedaen in de sittinge van den 21 february 1807, get. Borghs.
Voor gelyckvormige copye get. J. B. Mermans secret. 8 Mars 1807. Publié par le commissaire de police.

Den Maire der stadt Turnhout.

Waerschouwt aen allen de ingesetenen deser stadt, dat ieder een van hun die eenige goederen toehoorende aen de ouders van wederspannige conscrits verborgen hebben, sullen aensien worden als

hanthaevers van de ongehoorsaemheydt ende gevolgentlyck dat sy hun onderwerpen aen de straffen die door de wet gestelt syn voor diergelycke gevallen.

Hy aensoekt allen deghene onder dewelcke eenige meubilaire effecten oft andere goederen, toehoorende aen de vaeders oft moeders van wederspannige conscrits, van aen hem daervan de declaratie te comen doen binnen de dry daegen; dien tyt overstreeken synde sullen strickte ondersoekingen gedaen worden, ende tegen de plightige sullen de noodige klagtschriften gemaect worden.

Gedaen in de sittinge van den sevenden Meert 1807, get. Borghs.
Le 29 Août 1807.

Le Maire de la ville de Turnhout.

Vu le décès de P. Luyckx, Capitaine de garde nocturne de cette ville, pour la rue des recolets.

Considérant qu'il est instant de procéder à son remplacement pour ne pas entraver le service.

Nomme :

1. Monsieur Jean François Luyckx, rentier, domicilié à Turnhout, capitaine de la garde, pour la rue des recolets.

2. Il se conformera aux ordres qui lui seront transmis pour l'exécution des devoirs attachés à sa place.

Fait en la Mairie à Turnhout le 29 Août 1807, signé Borghs.

Le Maire de la ville de Turnhout.

Previent ses concitoyens que demain 4 du présent mois, il arrivera en cette ville un Bataillon du 65e regiment d'infanterie de ligne pour y loger une nuit.

Il les invite en conséquence de faire leurs dispositions pour recevoir en logement un officier ou deux militaires.

Fait en la Mairie à Turnhout le trois Décembre 1807.

Le Maire de la ville de Turnhout.

Previent ses administrés qu'en conformité de l'arrêté de Monsieur le Prefet du Département du 28 novembre dernier, publié et affiché hier; la liste pour l'inscription des jeunes gens, nés pendant le courant de l'an 1789, est ouverte au secrétariat de la Mairie et ne sera close que le 15 du présent mois.

En conséquence, il invite tous ceux des inscrits que le présent concerne, de se présenter dans cet intervalle à notre secrétariat, sis hotel de la Mairie, tout les jours depuis neuf heures du matin, jusqu'à midi (les dimanches et fêtes exceptés).

En cas d'empêchement légitime, soit pour cause d'absence, de Maladie etc. les pères et mères ou tuteurs pourront les représenter et demander l'inscription de leurs enfans ou pupilles.

Le présent avis sera publié et affiché dans les deux langues de la manière accoutumée.

Fait en l'hotel de la Mairie à Turnhout le 3 décembre 1807.

Le Maire de la ville de Turnhout.

Vu la lettre de Monsieur le sous-prefet de l'Arrondissement du 2 courant, par laquelle il nous informe que Monsieur le Prefet par sa lettre du..... a mis à notre disposition sur les revenus libres, Exercice 1807, une somme de 50 francs, pour subvenir aux frais de la fête qui doit avoir lieu à Turnhout le 6 Décembre, pour célébrer l'anniversaire du sacre et du couronnement de notre Auguste Empereur.

Arrête le programme suivant.

1. Le samedi 5 décembre, à 6 heures du soir le son de toutes les cloches, le carillon et 9 coups de canon, annonceront aux habitans la fête mémorable du lendemain.

2. Le dimanche 6 Décembre, à 7 heures du matin le même bruit se renouvellera.

3. à 4 heures après midi du même jour, pendant le *Te Deum*, qui sera chanté à cette occasion les sons des cloches, le carillon et 27 coups de canon, informeront le public de cette cérémonie.

4. La fête se terminera par un bal gratuit qui aura lieu à l'hotel de la Mairie.

Fait à Turnhout le 3 décembre 1807.

Vervolg der
Aittreksels uit het Correspondentieboek
der stad Turnhout
tijdens het bestaan der Fransche Republiek

(Zie verslagen 1905 en 1906.)

Vryhydt, Gelychdyt, Broederschap.

Het comité tot algemyne saken van het Bontgenootschap te lande, last en ordonneert hiermede den commanderenden officier van het regiment Marcgraef Baden, liggende te Herenthals, om met syne onderhebbende manschappen te marcheren naar Alkmaar, ten eynde aldaer garnisoen te houden, tot nadre ordre sijn overigen regulerende naer aengevoegde marsch route.

En sal hy commanderende officier soodanige scherpe en exacte discipline hebben te houden, dat door syne onderhebbende manschappen geen desordres werden gepleegt.

Gedaen in den Hage 22 Juny 1795, het eerste jaer der Bataafsche vryheid, onder stont (L. S.) was geteckent H. Havenisse, lager stont: Ter ordonnantie van het committé tot de algemeene saaken van het Bontgenootschap te lande, B. Donkers.

Marsch route:

Den 28 Juny naer Turnhout.
» 29 » » Gilsen.
» 30 » » Oosterhout.
» 1 July » Moerdijk.
» 2 » » Cillaarshoek en Westmaas.
» 3 » » Overschie.
» 4 » » Leiden.
» 5 » » Voorhout en Noorwykerhout.
» 6 » » Overveen, Bloemendaal.
» 7 » » Castricum, Limmen.
» 8 » » Alkmaar.

Le Magistrat de Turnhout.

Au citoyen Maret, commissaire de guerre à Anvers, grande rue de l'Hopital, nous avons prié le Directeur de l'hospital Le Fèbre ici il y a huit jours pour tacher d'obtenir auprès de vous, aiant la police de cet hopital, la permission de requérir les villages qui nous entourent pour nous assister dans les chariages necessaires pour l'hopital de la République érigé ici-pourque le service ne manqueroit pas, et comme nous n'avons pas encore reçue aucune nouvelle touchant ce point si nécessaire nous vous prions de nous faire parvenir sans délai l'autorisation demandée nommément pour pouvoir requérir les villages Arendonck, Rethy, Casterlé, Thielen, Gierle, Vosselaer, Beersse, Merxplas, Raevens et Weelde afin que le service ne manque pas; car sans cette permission nous ne serons pas en état de faire le service nécessaire pour l'hopital à cause de la récolte prochaine, pendant laquelle nos habitans ont besoin de leurs chevaux.

C'est pour quoi que nous, nous confiant sur votre justice, attendons la dite autorisation quoique nous comme chef Magistrat, sommes autorisés de la faire dans notre quartier, mais aucunement sur les villages hors du quartier, dont plusieurs villages nous environnent, pour qu'il n'arrive pas que les villages refusent le dit service, ce qu'ils ne feront pas si nous avons votre autorisation susdite.

Salut et Fraternité (signé) J. B. Mermans secrét.

Le chef du 1^r Bataillon de la 29 1/2 Brigade, partira demain pour se rendre à Turnhout, pour y faire proclamer et dans toutes les communes respectives, que la chasse est défendue; ils chargeront les officiers municipaux de la part du général Morgan, commandant en chef le Brabant occidental de faire cette proclamation.

Toutes les armes à feu et armes blanches seront retirées de chez les particuliers, par les commandants des différents cantonnements.

Les chefs de ces cantonnements ayant sous les armes les troupes qu'ils commandent, prendront quelques volontaires pour escort avec eux, et engageront un officier municipal du lieu de les accompagner dans toutes les maisons qu'il leur designera pour avoir des armes en foulant par tout, sans exception, et sans faire aucune violence à personne, l'escort restera toujours à la porte, le commandant du détachement seul parcourera la maison avec l'officier municipal ou celui qu'on lui aura donné pour le remplacer.

Si on trouve de la résistance on prendra note des maisons et noms des habitans dont on fera le rapport au général. Les commandants des compagnies pourront requérir des voitures s'il est nécessaire pour transporter des armes qui seront conduit au quartier général à Anvers, au retour de la troupe.

Les chefs des compagnies rendront responsable les chefs de cantonnement des plus légers délits qu'ils pourroient commettre dans ces opérations. La troupe employera la journée de demain 17, pour se rendre à ses cantonnements; le lendemain 18, elle prendra dans les cantonnemens respectifs, l'exécution de l'ordre donné; et le 19 elle se remettra en marche pour revenir à Anvers.

Anvers le 16 Thermidor 3e année Republicaine. Le chef de Brigade (signé) Dauriere.

Tous les individus qui seront arrêtés, commettant des vols et brigandages seront envoyés à Bruxelles avec les procès-verbaux qui constateront les délits, pour que l'administration supérieure de la Belgique puisse les faire juger.

Le chef de Brigade (signé) Dauriere.

La Municipalité de Turnhout.

Au directeur de l'Hopital militaire.

Citoyen:

Les villages de notre Arrondissement et d'autres ayant pris la suppression de notre hopital, nous envoyant des réclamations pour que le matelats, bois de lits, en un mot tout ce qui a été fourni à la réquisition du commissaire de guerre Deynes, soit rendu; nous

faisons les mêmes réclamations pour notre commune ; Il y a nombre des habitans d'ici, qui ont été forcés par nous de livrer des chaudrons de cuivre, des chaudières, des casseroles et toute sorte d'autres effets, qui ont servi à l'hôpital, nous vous assurons que si on ne rendroit pas ces effets il y auroient plusieurs habitans qui seroient entièrement ruinés et nommément le chaudronnier Van der Laet, vous savez qu'il y a nombres d'effets de cuivre qui n'ont pas été réquis, mais que nous vous avons prêté avec assurances aux prêteurs qu'on les rendraient sitôt que l'hôpital seroit supprimé, nous confions que vous voudrez bien réfléchir que dans les réquisitions du commissaire Deynes il a été dit que les effets requis devoient être marqués par le nom de la commune qui les fournissoit, pour être rendues après qu'on en auroit fait usage ; de sorte qu'on a tout fourni dans l'intention de les ravoir après la suppression de l'hôpital, le susdit Van der Laet a perdu plus que la valeur de ses effets qui selon coutume auroient été souvent loyés à un prix ordinaire dont il n'a pas pu faire usage depuis qu'ils ont été à l'hôpital, nous vous recommandons donc que vous ayez soin de faire indemniser et rendre les effets à nos habitans qui avec tant de zèle et d'amour ont assisté vos frères d'armes. Salut et fraternité (signé) C. J. Berré, Maire, J. F. Luyckx, Président, P. J. Pauly, officier Municipal ; G. L. Baelemans, officier Municipal, J. Mermans secret.

La municipalité de Turnhout, à l'administration générale de l'Arrondissement de Brabant.

Citoyens.

Pour satisfaire à la lettre que vous nous avez adressée le 13 Brumaire et que nous avons reçue le 15, nous vous informons que notre marché n'a plus été approvisionnée du seigle et blé sarrasin depuis l'entrée des troupes de la République Française ; de sorte que les boulangers et tous les autres habitans de notre commune ont été obligés de chercher ces denrées avec beaucoup de difficulté, même au péril de leur vie aux endroits ci-après désignés.

Depuis cette époque il a été une grande desiste de grains dans notre commune et même depuis la dernière récolte, sans les grains de la dime qu'on lève dans le ressort de notre commune, nous aurions été plongés dans le plus triste état de famine, nos grains étant déjà consommés, nous sommes dans la plus grande crainte qu'une telle déplorable destinée nous soit encore réservée, si par des mesures promptes n'y soit remédié.

D'après l'examination faite par nos boulangers, notre marché a besoin pour la consommation de nos habitans par semaine, la

quantité de deux cents mesures de seigle, sans le blé sarrasin et autres grains y auparavant apportés, par les villages suivans sans y comprendre les grains que les habitans de Barleduc, Merxplas, Raevels, Weelde, Poppel, Arendonck, Rethy et Desschel venoient acheter à notre marché, à cause de leur situation vers les limites de la Hollande et d'ou la fraude est très facile.

Les communes qui ont ordinairement approvisionnées notre marché sont Lichtaert, Thielen, Oolen, Norderwyck, Wikevorst, Zoersel, Wecheldersande, Pul, Gierle, Poederlé, Lille, Casterlé, Rielen, et suivant le prix des grains, encore les communes d'Hérenthals, Tongerlo, Gheel, Oevel, Santhoven, Pulderbos, Vosselaer, Iteghem et Viersel.

Les brasseurs de notre commune sont présentement obligés de chercher de l'orge qu'ils ont besoin pour pourvoir nos habitans de la bière, dans les polders d'Anvers, comme Lillo, Oorderen et autres endroits, qui autrefois apportoient certaine quantité d'orge à notre marché. Salut et fraternité.

Les officiers Municipaux et notables de la commune de Turnhout à.

L'administration générale du département des deux Néthes.

Citoyens administrateurs.

Nous vous avons marqués par notre précédente, notre surprise en recevant la taxation de nos concitoyens dans la 15e classe de l'emprunt forcé, et nous avons même espérés de votre équité un redressement à leurs égards, mais à quel point a été notre étonnement en voyant la quotisation qui nous est envoyé par les 10me, 11me, 12me, 13me et 14me classes de cet emprunt, quotisation à tous égards injuste.

L'arrêté de votre département et l'instruction y relative du 3 Pluviose 4me année qui nous a été envoyé pour nous développer le vrai sens et l'esprit de la loi du 19 Frimaire, pour l'emprunt forcé et sur qui il doit porter, dit en termes clairs, que par l'article 2 de cette loi, la classe des artisans vivans du frais de leur travail, ceux mêmes qui ne jouissent d'une propriété ou fortune limitée à leurs besoins ne doivent et peuvent y être compris.

Ces termes sont très clairs pour nous ne laisser le moindre doute sur l'esprit de cette loi.

La loi n'est point arbitraire dans la classification des imposés ou impossibles, mais c'est la fortune de chaque citoyen qui la doit

déterminer, et nous vous disons que la fortune de nos citoyens n'y est en aucune manière observée, mais que l'on y régare une injustice ouverte dans leur taxation.

Nous ne pouvons comprendre citoyens administrateurs que la loi du 19 Frimaire, ni celles du 3 et 26 Pluviose 4me année, donnent le pouvoir de taxer les individus jusqu'au 30e, 20e, 10e, 5e, même jusqu'au tiers de leurs fortune, comme porte la taxation de nos citoyens, mais elles ont pour fondement la justice dans cette même taxation; nous savons bien citoyens administrateurs que vous avez la force en mains pour exécuter les imposés, mais notre devoir nous engage de vous dire que vous allez faire une injustice à leurs égard et nous sommes aussi convaincus que la nation Française est juste, qu'elle est droite, qu'elle entendra les réclamations des opprimés et qu'elle fera justice sur les plaintes qu'on est en droit de faire.

Nous ne pouvons autrement regarder les taxes qui nous sont envoyées et qui portent la date du 30 Germinal que d'êtres réglées sur le pied des récriptions qui lors avoient cours et par conséquent long tems avant le 3 Floréal, date à la quelle le paiement en récriptions est défendu, c'est un abus à redresser, et jusque le redressement soit fait, nous avons osés par notre résolution de hier, prise par le conseil de cette commune, suspendu la distribution des listes, pour donner le tems à l'équité de cette administration d'opérer le redressement juste.

Il est vrai qu'avant le premier paiement aucune réclamation ne sera admise, mais il est aussi vrai qu'on n'a pas le moyen de le satisfaire et que ce premier paiement surpasse déjà la taxe entière qu'on devoit payer.

Salut et Fraternité. (Etoit signé) J. F. Luyckx Maire, F. Snyders, J. P. Snoeckx, J. Swinnen, Peeter Vaerten, G. L. Balemans, Engelb. Van Dooren, C. Van Lissum, J. F. Van Dael, P. J. Pauly, A. Hendrickx, Jan Verwilt, J. Vanson, Jan Francus Dionys, N. B. Snyders, P. Sauvé, J. B. Bakermans, J. Liebrechts.

Extrait du Registre aux Arrêtés de l'administration centrale du Département des deux Nèthes.

L'administration du Département des deux Nèthes sur le rapport du commissaire du 2me bureau.

Oui le commissaire du Directoire exécutif.
Considérant etc.

Arrête que le citoyen Arbeletier est nommé commissaire à l'effet de proceder au recolement des inventaires qui ont été fait en exécution des articles 2 et 3 de la loi du 15 Fructidor, par le commissaire de la Directoire du domaine national, dans le couvent des Recollets, commune de Turnhout, que le dit citoyen Arbeletier procedera de suite à cette opération dans le dit couvent précité.

Arrête en conséquence que les procès-verbaux et inventaires de la directoire du domaine national dans le couvent susmentionné seront remis à ce commissaire par le 2^m bureau de cette administration auquel il en laissera un reçu.

Arrête en outre qu'il sera tenu de se conformer en tout aux instructions et arrêtés par cette administration les quelles lui seront également remises sur son récépissé par le même bureau et de justifier par ces procès-verbaux qu'il a au moins travaillé cinq heures par jour, les quels procès-verbaux devront être signés par le membre de la Municipalité qui l'accompagnera dans ses opérations.

Fait en séance à Anvers le 16 Pluviose 5e année Républicaine
Présens les Citoyens Lévêque président, Jean Solvyns, De Moor, De Haan, Biliottey administrateurs et Bruslé, commissaire du Directoire exécutif et Aubert secrétaire, pour copie conforme, par l'administration centrale du département, signé Aubert.

INHOUDSTAFEL

	Bladz.
Titel I. Staat der bevolking	5
» II. Gemeentebestuur	11
» III. Gemeente-inkomsten	15
» IV. Liefdadige gestichten.	22
» V. Eeredienst	28
» VI. Openbaar onderwijs	31
» VII. Schoone kunsten, wetenschappen en letteren.	37
« VIII. Gezondheidsdienst	39
» IX. Justicie, openbare veiligheid, gevangenis	41
» X. Militie	44
» XI. Openbare belastingen	47
» XII. Openbare werken	50
» XIII. Landbouw	58
» XIV. Nijverheid	62
Geschiedkundige bijdragen uit de archieven van Turnhout	67

J. van der Meulen